

Հայկական գիտահետազոտական հանգույց Armenian Research & Academic Repository

Սույն աշխատանքն արտոնագրված է «Ստեղծագործական համայնքներ
ոչ առևտրային իրավասություն 3.0» արտոնագրով

**This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial
3.0 Unported (CC BY-NC 3.0) license.**

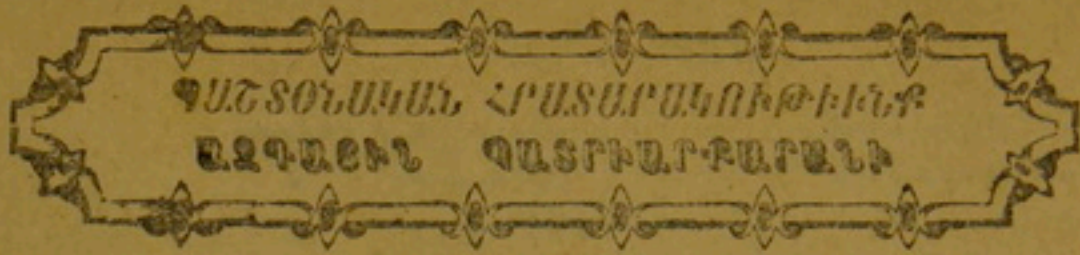
Դու կարող ես.

պատճենել և տարածել նյութը ցանկացած ձևաչափով կամ կրիչով
ձևափոխել կամ օգտագործել առկա նյութը ստեղծելու համար նորը

You are free to:

Share — copy and redistribute the material in any medium or format

Adapt — remix, transform, and build upon the material

ԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆՔ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՂՈՅ

ԲԵՑՈՒՄ 1877 ԱՄԻՆ

ՆԻՍ Ժ.Պ.

28 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1877

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ՏԳՆԳՐՈՒԹԻՒՆ Ս. ՄԻԲԱՅԷԼԵԱՆ

1877

ՄԱՅՐ ԴԻՒԱՆ

Ստեփան Արքայանեան	ժաշա	Ա.	ԱՏԵՆԱԳՅԵ
Նարեան Յախաննէս	Էֆէնտի	Բ.	»
Տիգրան Եսաուֆեան	Էֆէնտի	Գ.	»
Համբարձում Ս. Ալաճաճեան	»	Ա.	ԱՏԵՆԱԳՅԵ
Մկրտիչ Մեփրեան	»	Բ.	»
Տէրպէնց Ստամբ	»	Գ.	»

ՉԵՌՆՀԱՍՈՒԹԵԱՆ ԴԻՒԱՆ

Խորէն Արքեպիսկոպոս Նար-սէյ		ԱՏԵՆԱԳՅԵ
Տ. Էզնիկ ժողովարար		»
Յարութիւն Մէրեճ-Գուրի	Էֆէնտի	»

ԴԱՍՏԻԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ԴԻՒԱՆ

Յախաննէս Նարեան	Էֆէնտի	ԱՏԵՆԱԳՅԵ
Խաչատուր Մկրտեան	»	»
Գէորգ Ազատլուս	»	»

ԿԱՆՈՒԱՅՈՑ ԴԻՒԱՆ

Բարսեղ Հարանեան	Էֆէնտի	ԱՏԵՆԱԳՅԵ
Յախաննէս Ազատարեան	»	»
Ստեփան Փափաղեան	»	»

ՅԱՐԱՔԵՐՈՒԹԵԱՆ ԴԻՒԱՆ

Միքայէլ Մամիկանեան	Էֆէնտի	ԱՏԵՆԱԳՅԵ
Մատթէոս Ալիքանեան	»	»
Նիկողոս Ալաճաճեան	»	»

ՀԱՄԱՐԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ԴԻՒԱՆ

Սենեքերիմ Մանուկեան	Էֆէնտի	ԱՏԵՆԱԳՅԵ
Ալիքան խորասանճեան	»	»
Ստեփան Պէյլիկեան	»	»

ԻՐԱՍԱՍՈՒԹԵԱՆ ԴԻՒԱՆ

Մատթէոս Եպիսկոպոս Իզմիրլեան		ԱՏԵՆԱԳՅԵ
Ալիքան Պէլիկեան	Էֆէնտի	»
Գրիգորիոս Ղազարեան	»	»

ՆԱԽԱՉԵՌՆՈՒԹԵԱՆ ԴԻՒԱՆ

Գէորգ Աթմարանեան	Էֆէնտի	ԱՏԵՆԱԳՅԵ
Տիգրան Եսաուֆեան	»	»
Օղտէն Խոճատարեան	»	»

ԽՄԱՐՈՒԹԵԱՆ ԴԻՒԱՆ

Կարապետ Խաթիսեան	Էֆէնտի	ԱՏԵՆԱԳՅԵ
Պօղոս Պանասեան	»	»
Սիմոն Յեղեան	»	»

ԲԱՅՈՒՄ 1877 ԱՄԻՆ

ՆԻՍՏ ԺԴ

28 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1877

ՆԱԽԱԳԱՀ. — ԱՄԵՆ. Տ. ՆԵՐՍԷՍ Ս. ՊԱՏՐԻԱՐԻ ՀՈՅՐ
ԱՏԵՆԱԳՅԵ. — ՆՈՒՐԵԱՆ ԷՅԷՆՏԻ (Բ. Ատենապետ)

ԱՂԳԱՅԻՆ ԵՐԵՍՓՈՒՆԵՐ

ԿԵԿՐՈՆԱԿԱՆ ԵՐԵՍՓՈՒՆԵՐ	22. Գէորգ Աթմարանեան	Բ.	Խոսիտար Ս. Կարապետ		
ԵՆԵՂԵՑԱԿԱՆՔ	23. Խաչիկ Մանուկեան	Բ. Պ	49. Միքայէլ Պաշտօնաւարեան	Բ. 2	
1. Խորէն Արքեպիսկոպոս Նար-սէյ	Բ. Պ	24. Կարապետ Ազատարեան	Բ. 2	50. Պօղոս Թորոզեան	
2. Կարապետ Էզնիկ. Սեբաստեան	Բ.	25. Համբարձում Մարգարեան	Բ.	51. Նիկողոս Ալաճաճեան	Բ. 2
3. Մատթէոս ,, Իզմիրլեան	Բ.	26. Միքայէլ Պաշտօնաւարեան	Բ.	52. Տիգրան Փափաղեան	Բ. 2
4. Ամբրոսիոս Վ. Ուրբինեանց	Բ.	27. Յովհաննէս Պոլսեան	Բ.	(Գ. Վիճակ)	
5. Գարեգին ,, Փափաղեան	Բ.	28. Ն. Մէլգուրեան Տարթուս	Բ.	Բերա և	
6. Էզնիկ ,, Ապաշտեան	Բ.	29. Պօղոս Պանասեան	Բ.	Գարսի ժաշա	
7. Խորէն ,, Կերոյեանց	Բ. 2	30. Սարգիս Ազատարեան	Բ. 2	53. Աթիկ Ունեան	Բ.
8. Հմայակ ,, Գիւմրեան	Բ. Պ	31. Սահակ Ազատ	Բ. Պ	54. Գրիգոր Ալիքանեան	Բ.
9. Յովհաննէս ,, Փափաղեան	Բ. Պ	32. Սենեքերիմ Մանուկեան	Բ. Պ	55. Մարտիրոս Յ. Տիգրեան	Բ. 2
10. Ներսէս ,, Արաբեան	Բ. Պ	33. Փէլաքեան Տարթուս	Բ. 2	56. Միքայէլ Մամիկանեան	Բ. Պ
11. Պօղոս ,, Խոյսեան	Բ. 5	34. Բարթող Գիւրգենեան	Բ. 2	57. Նշան Բազաղեան	Բ. Պ
12. Արիստակէս Բ. Մարտիկեան	Բ. 5	35. Յովհաննէս Յեղեան	Բ. 2	58. Ստեփան Խոյսեան	Բ. 2
13. Գէորգ ,, Արմուրեան	Բ. 5	36. Եստամբ Տէրպէնց	Բ. 2	59. Տէրապետ Մ. Էջմբեան	Բ. 2
14. Գրիգոր ,, Ալաճաճեան	Բ. 5	27. Գէորգ Ազատլուսեան	Բ.	60. Իլիաս Չապեան	Բ. 2
15. Խորէն ,, Փէլիկեան	Բ.	(Բ. Վիճակ)		61. Յարութիւն Նորաստեղծեան	Բ. Պ
16. Յարութիւն ,, Սեբաստեան	Բ.	Պէլիկեան		62. Գրիգոր Մարտիրոսեան	Բ. Պ
17. Յովհաննէս ,, Միքեան	Բ. 2	38. Անդրանիկ Կրտսեան	Բ. 2	Միքայէլ	
18. Սարգիս ,, Ստեփաննոսեան	Բ. 2	39. Ալիքան խորասանճեան	Բ. 2	63. Կարապետ Պ. Պէլեանց	Բ. Պ
19. Սահակ ,, Տ. Սարգեան	Բ. 2	40. Բարսեղ Հարանեան	Բ. 2	64. Յակոբ Կոստանդեան	Բ. Պ
20. ԷՆԵՂԵՑԱԿԱՆՔ		ԷՆԵՂԵՑԱԿԱՆՔ		65. Յակոբ Պ. Նորաստեղծեան	Բ. Պ
(Ս. Վիճակ)		(Ս. Վիճակ)		66. Տիգրան Եսաուֆեան	Բ. Պ
Գումրայիտ, Էլիակի ժաշա և		Գումրայիտ, Էլիակի ժաշա և		67.	
Գումրայիտի դուրս		Գումրայիտի դուրս		Պէլիկեան և Գարսի	
21. Գրիգոր Պէլիկեան	Բ. Պ	Խոսիտար Ս. Խաչ		68. Յ. Մէրեճ-Գուրի	Բ. Պ
Բ. Բազաղեան Տիգրան Կրտսեան	Բ. 2	(Գ. Վիճակ)		Գումրայիտ և Խաչ	
Բ. Պ Բազաղեան Տիգրան Կրտսեան	Բ. 2	45. Թադէոս Պէլեան	Բ. Պ	69. Յովհաննէս Խոյսեան	Բ. Պ
Բ. Պ Բազաղեան Տիգրան Կրտսեան	Բ. 2	46. Սիմոն Յեղեան	Բ. Պ	70. Ստեփան Պէլիկեան	Բ.
Բ. Պ Բազաղեան Տիգրան Կրտսեան	Բ. 2	47. Գարսի Պ. Կարապետեան	Բ. Պ		
Բ. Պ Բազաղեան Տիգրան Կրտսեան	Բ. 2	48. Ստեփան Արաբեան	Բ. Պ		

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԵՐԵՍՓՈՒԱՆՔ	Մուշ
Գատրղիս	Մուշ
71. Կարապետ Շահապետ	121. Ստեփան Պ. Պ. Փարիզացի
72. Մկրտիչ Մուրադյան	Տիվրիկ
Կարղրղախ	122. Նշան Գարագաշյան
73. Յակոբ Եղիշյան	123. Զեյնուբ և Մարտի
Երևանահայկ Ստեփան	124. Տիգրան Տ. Ներսիսյան
74. Օզան Խոստարյան	125. Մելքոն Խելմաշյան
Թովմախ	126. Մելքան Զարանյան
75. Յովհաննէս Մարգարեան	127. Միսն Մարտի
Կուս Ս. Եղիս և Ս. Աստուածատի	128. Միսն Մարտի
76. Գարեգին Յ. Մելիքյան	129. Հակոբ և Այրապետ
Գարու լիլի	130. Մկրտիչ Յ. Մելիքյան
77. Աստիա Իկոստայան	131. Ռուստամ
Հիսար և Պոյաճի գիս	132. Կարապետ Խոսրովյան
78. Յովհաննէս Նուրեան	133. Բաղդ
Նար գիս և Սրէնիս	134. Պոյաճի
79. Ղազար Հովնան	135. Համբարձում Սարգսյան
Պարտա	136. Յովհաննէս Առնապետ
80. Մկրտիչ Գ. Իսահան	137. Եղիսիս
81. Յովհաննէս Կոնյան	138. Բարսեղ
82. Թադէոս Թեփեան	139. Յովհաննէս Առնապետ
Բարսեղ Թեփեան	140. Եղիսիս
83. Յարութիւն Զեմբերյան	141. Համբարձում Սարգսյան
84. Յարութիւն Գ. Տատեան	142. Բարսեղ
(Ե. Վ. Իմալ)	143. Յովհաննէս Առնապետ
Ստեփան	144. Եղիսիս
85. Ալեքսան Պէլիքյան	145. Յակոբ Խոսրովյան
86. Ալեքսան Քոչարյան	146. Մանուկ
87. Եղիշյան Մելիքյան	147. Համբարձում
88. Միսն Ճափնապետ	148. Մանուկ
89. Յակոբ Քարապետ	149. Մանուկ
90. Յակոբ Առնապետ	150. Մանուկ
91. Նազարէթ Շահապետ	151. Մանուկ
92. Յարութիւն Թիւրան	152. Մանուկ
93. Յակոբ Արշակ	153. Մանուկ
94.	154. Մանուկ
Խոսրովիս	155. Մանուկ
95. Աստիա Ալեքսան Տիրքի	156. Մանուկ
96. Խոսրովիս Պ. Մարտի	157. Մանուկ
97. Սեփէոս Պէլիքյան	158. Մանուկ
98. Միսն Մելիքյան	159. Մանուկ
99. Սարգիս Արքայան	160. Մանուկ
100.	161. Մանուկ

ՕՐԱԿԱՐԳ

Ս. Հարապետ Կարապետ Ստեփան :

ԱՏԵՆԱԿԱՆ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Յամն 7 1/2 ին տակա՛ր բացուեցաւ ի ներկայութեան 53 երեսօխանաց, որոց վերջին թիւն յանդեցաւ 61 ի :

Բնդուեցաւ ի. և թ. նստերու Առնապետիանց

Առնապետ Էֆէնտին ը. և թ. նստերու առնապետիանց արդէն տարուած և ցրուած ըլլալ ծանուցանելով նախ առաջնոյն վրայ ՚ի զխոտութիւն հրախրեց երեսօխաններն :

Ս. ԽՈՐԷՆ ՎՐԳ. ԿԻՒՐՕԵԱՆ. — Ը. և թ. նստերու տարուած առնապետիանք ինձ հասած չլլալուն զրկուած եմ յիրաւանց և ի սրբառաց զխոտութեան. զայս արձանադրել կը խնդրեմ :

Ս. ՄԱՏՁ. ԵՊՍ. — 180 երես և թ. էջ. իմ խօսքիս վերջարանն այնպէս չէ՛ ինչպէս է գրուած. այլ սխալ ըլլաց ստապէս. « Բայց եթէ Քաղ. Ժողովն իւր հետ միանալով զործէ աղ. զին զործերն օրինաւորապէս կընթանան : »

Ուրիշ զխոտութիւն ընող չըլլալով, Ը. նստի առնապետութիւնը քուէի գրուեցաւ և ԸՆԳՈՒՆՈՒԵՑԱԻ Ժողովէն :

Առնապետ Էֆէնտին անմիջապէս թ. նստի առնապետութեան վրայ ՚ի զխոտութիւն հրախրեց երեսօխաններն :

Ս. Խ. ՎՐԳ. ԿԻՒՐՕԵԱՆ. — Առջի խօսքիս վերջին արձանադրուիլ կը խնդրեմ :

ԱՏԵՆԱԿԵՏ ԷՑ. — 6-7 օրէ ի վեր ցրուած են այդ առնապետութիւնը. մասնաւոր սրտաճաճ ըլլալուն անշուշտ՝ որ միայն զուր չէ՛ր ստապեր :

Թ. նախ աստիճանադրութիւնն ալ՝ ըստ ս. բուսմ գիտադրութիւն ընող չկար՝ անսխալաբէս քըւէի գրուելով ՔՆԳՈՒՆՈՒՆՅԱԻ Ժողովն :

2.

Բացակայութիւն

Աղգային երեսփոխաններէն՝
Տ. Գրիգոր քահանայ Աճառեան
Գրիգոր Կֆէնտի Պէրպէրեան
Յարութիւն Կ. Մարտիկ-Պալի

Անձնական տկարութեան պատճառաւ բացակայ ըլլալին Ատենապետ Կֆէնտի կողմէ Ժողովն ծանուցուելէ ետե, ըստ օրինի՝ բացակայ նշանակուեցան ներկայութեան տուժարին մէջ :

3.

Տեղեկագիր Քաղ. Ժողովոյ Աղգ. Վարչութեան

Աղգային Վարչութեան Քաղ. Ժողովոյ կողմէ ուղղեալ յետագայ տեղեկագիրը կարգացուեցաւ :

Վսեմաշաք Ատենապետ Կֆէնտի
Աղգային Ժողովոյ .

Պատկառելի Ժողովոյք ԺԱ. նախն ներկայացեալ շոր երեսփոխանաց հարցադիրն, զոր ՚ի դիմաց Ժողովոյ հաճած էիք յղել Վարչութեան թէ՛ Վարչութիւնը այն անարտուէ հրատարակութիւնները՝ զոր Հայ թերթերէն մին իւր քանի մի թիւերովն ըրած էր՝ Աղգին մէջ քաղաքական հասկածելի նորատակներու ծառայող եկեղեցական և աշխարհական կարգ մը անձինք ակնարկել ուղեւով, ինչպէս նաև նոյն հրատարակութեանց առիթ տուող ուրիշ լրագրական յոգուածներն՝ ոչ միայն ի սաշտոնէ հերքած և աննոց տխուր աղղկեցութիւնն ըստ բաւականին փորձառած է, այլ և ՚ի վերջոյ նոյն լրագրաց խմբագիրներն ալ հրատարակելով իւր ատենը՝ սխալ եղած աղղարարութիւնն ևս ըրած է անոնց, որպէս զի զգուշանան այլևս այնպիսի հը-

րատարակութիւններ ընելէ, որ կրնան աղղայնոց զգացումը վիրաստել և օտարաց ալ գոյթակալութեան առիթ ըլլալ :

Քաղ. Ժողովը այս կերպով գոցուած կը նկատէ այն խնդիրը, և աւելորդ կը համարի ուրիշ նոր տնօրէնութիւն մ'ընել :

28 Հոկտ. 1877 Մնամք յարգանքով
Ի դիմաց Քաղաքական Ժողովոյ
Ատենապետ Ստենապետ
Մ. Ալիքսանեան Ե. Մ. Քարշեան
Ի Պատրիարքարանի Հոյոց
Կ. Պոլիս

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՅԹ. — Կը տեսնէք որ Վարչութիւնն իրեն պարտաւարութիւնը կատարած է արդէն. ուստի ինչպէս որ Վարչութիւնը փակուած կը նկատէ խնդիրը, նոյնպէս Ժողովս նըկատելու է :

Ժողովն առանց գիտադրութեան ընդունելոյ Ատենապետ Կֆէնտի վերջին յայտարարութիւնը :

4.

Իւրաճեալ տեղեկագիր Քաղ. Ժողովոյ

Քաղաքական Ժողովոյ կողմէ ուղղեալ յետագայ տեղեկագիրն ալ կարգացուեցաւ :

Վսեմաշաք Ատենապետ Կֆէնտի
Աղգային Ժողովոյ .

Վարչական Ժողովոյ և Խորհուրոց իւրաքանչիւրին համար ներքին կանոններ և օրէնքներ խմբագրելու մասին՝ երեսփոխան Գարագաշ Նշան Կֆէնտի կողմէ Աղգային Ժողովոյք ԺԱ. նախն ներկայեալ առաջարկն, զոր ՚ի դիմաց Ժողովոյ հաճած էիք յղել Վարչութեան ՚ի պարտաւարացած անօրէնութիւն, ստանալով Քաղաքական Ժողովս կը փութաց պատասխանել թէ՛ Վարչութիւնն ալ թէ՛ և այդ առաջարկութեան կորեորութիւնը կղզայ, սակայն իւր բաղմագրող վիճակին պատճառաւ անկարող է առաջարկուած կանոնական ծրագիրներու խմբա-

գրութիւնը պատրաստել և ի կատար ածել. ուստի և կը խնդրէ որ Աղգային Ժողովք փորձառու անձանցով յանձնաժողով մի կարգէ, սրայ պաշտօնն ըլլայ առաջարկուած կանոնական ծրագիրները խմբագրել՝ ՚ի հարկին Վարչութեան հետ բանակցելով : Մնամք յարգանքով

28 Հոկտ. 1877 Ի դիմաց Քաղ. Ժողովոյ
Ատենապետ Ստենապետ
Մ. Ալիքսանեան Ե. Մ. Քարշեան
Ի Պատրիարքարանի Հոյոց
Կ. Պոլիս

Ատենապետ Կֆէնտին կարգացուած այն տեղեկագիրն վրայ ի գիտադրութիւն հրատարակելու և բերականներն :

Տ. ՄԱՏԹԷՈՍ ԵՊՍ. — Քանի որ Քաղաքական Ժողովք վարչական ներքին կանոնագիր առաջարկող երեսփոխանին հետ կը համաձայնի և միայն իւր ծանրագրող վիճակին պատճառաւ այնպիսի կանոնագիր մը պատրաստել անկարող ըլլալը կը յայտնէ, կառավարիչն որ ընդունուելով իւր խնդիրն, փորձառութիւն ունեցող անձերէ յանձնաժողով մը կազմէ Աղգային Ժողովս, որպէս զի պէտք եղած ծրագիրը խմբագրէ և բերէ Ժողովոյս :

ՔԱՓԱՄԱՃԵԱՆ Մ. ԷՅԹ. — Ես ալ կընդունիմ Քաղ. Ժողովոյ առաջարկը. բայց այս առիթ կը յիշեցնեմ թէ ասիկց տարի մը առաջ ևս ալ կանոնական ծրագրի մը առաջարկութիւն ըրած էի որ թէ և յղուած է նախարանութեան, բայց անպատասխանի մնաց. ուստի կառավարիչն որ իմ ալ միւսին հետ կցուի :

ԵՈՒՍՈՒՅԵԱՆ Տ. ԷՅԹ. — Գիտեմ որ Քաղաքական Ժողովք ժամանակ չունենար առաջարկեալ կանոնագիրը խմբագրելու և բերելու. սակայն նկատելով որ Աղգային Ժողովը Վարչութեան ներկայացեալ օրէնքներ քննելու և սրբագրելու պաշտօնն ունի և չէ թէ ինք խմբագրելու, կառավարիչն որ խնդրուած յանձնաժողովը փոխանակ Աղգային Ժողովն ընտրուելու նոյնինքն Վարչութիւնը կազմէ և սխալ

եղած ծրագիրը պատրաստել տարով հոս բերէ. այն ատեն Ժողովս ալ ձեռնհաս գիտանին քրննութեան կը յանձնէ զայն : Ես օրինաւոր չեմ գտներ այդ յանձնաժողովին Աղգային Ժողովս ընտրուելը :

Տ. ՄԱՏԹԷՈՍ ԵՊՍ. — Կուսուիտեան է. Կֆէնտի բարեփոխութիւնը յանձնաժողովոյն Վարչութեան կողմէ կարգուելու մասին՝ կընդունիմ :

ՔՕԼՕԼԵԱՆ Ա. ԷՅԹ. — [Ատենապետ Քաղ. Ժողովոյ] վարչական ամեն ճիշդ իւր ներքին կանոնագիրն անենարու մասին արդէն Վարչութեան մէջ խնդիր եղած էր. այս մասին Աղգային Ժողովոյք առաջարկութիւնը Վարչութեան հասնելէ առաջ ևս ինքս կանխած ու յայտնած էի ստոր սխալը Քաղ. Ժողովոյ մէջ. օրինակի համար՝ Պատաստանական խորհրդէն տեղեկագիր մը կուգայ, չգիտեմ թէ ս'որ օրէնքին ս'որ յոգուածին համաձայն է, ուստի երկու կողմն ալ՝ դատաստող և դատաւարտեալ՝ կրնան բողոք բանալ : Ասոր համար իմ սիրելի բարեկամս Եսուսթեան Կֆէնտին խնդրած էի զունէ առ այժմ ՚ի պէտս Կատաստանական Խորհրդոյ՝ ուստի մահաքրքիմ ըստած տէրութեան օրինագիրը Հայերէնի թարգմանէ, զոր խոստացու ընել. միևնոյն միջոցին էր որ Աղգային Ժողովք Երեսփոխան Կֆէնտիներէն միոյն այդ մասին ըրած առաջարկութիւնը Վարչութեան յղեց ի գործադրութիւն : Օրէնք չիտելու համար սխալ է օրէնագէտ ըլլալ թէ ս'որ օրէնքն է զոր ծագրելի կամ ոչ : Մեր զգացնել ուղեցինք Ժողովոյք թէ Վարչութիւնը կուզէ և սխալ ունի օրինագրի, և առաջարկեցինք որ օրէնագէտ և փորձառու անձանցով յանձնաժողով մը կազմէ անոր խմբագրութեանը համար. բայց որովհետեւ այժմ Ժողովք կուզէ որ Քաղաքական Ժողովն ընտրէ այդ յանձնաժողովը, լսու. այդ ալ կրնայ ըլլալ : Քաղաքական Ժողովը կընդունի իւր կողմէ ընտրել յանձնաժողով մը, եթէ Աղգային Ժողովք վստահեցնէ որ մեր ընտրելիք անձերը չպիտի հրաժարին և սխալ պիտի ընդունին՝ կը իրենց յանձնուի :

Տ. ՄԱՏՔԷՆՍ ԵՊՍ. — Պատաստանական խորհրդոյ օրէնքներն եկեղեցական կանոնաց համաձայն կրնան ըլլալ :

ՔՕԼՕԼԵԱՆ Ա. ԷՅ. — Միթէ կը վախճա՞ք որ եկեղեցոյ օրինաց հակառակ կըլլայ :

Տ. ՄԱՏՔԷՆՍ ԵՊՍ. — Ոչ. այդ ըսել չուզեցի. այլ Պատաստանական խորհրդոյ օրէնքներն եկեղեցական կանոնաց համաձայն պէտք է ըլլան :

ԵՌԻՍՈՒՅԵԱՆ Տ. ԷՅ. — Խնդրուածը ըրաւ, որ մ'է, այն է դատակերպ, այսինքն՝ ուսուցիչ հասարակ. Ստանկ դատակերպ մը կրնայ չլինուիլ և ձեռնհասութեան չընթանակին մէջ քառայել որոնց որ պէտք է :

ՔԱՐԱԳԱՇ Ն. ԷՅ. — Ենթակալ եմ Քաղաքական ժողովն՝ որ ըրած առաջարկութեան պէտքն զգացեր է. շնորհակալ եմ նաև Քաղաքական Էֆէնտի պաշտօնակցէս՝ որ տարի մ'առաջ առաջարկած է եղեր թէ և միայն Պատաստանական խորհրդոյ համար. մինչդեռ ես ամենուն համար առաջարկած եմ. սակայն զարծը միևնոյն ճամբան կեղնէ, և ես պատրաստ եմ իմ առաջարկութեան պատիւն անոր թողուլ : Միայն կը խնդրեմ Քաղաքական ժողովն որ հիմնադրէ անուանէ Յանձնաժողովոյ անդամներն :

ՔՕԼՕԼԵԱՆ Ա. ԷՅ. — [Ստեփան Քաղ. ժողովոյ] Այդ Յանձնաժողովը խառն պէտք է ըլլայ, քանի որ շինուելիք կանոնադրերը կրնան կանխ վերաբերեալ կէտեր ալ ունին. ուստի այժմէն չենք կրնար ընտրել, այլ Խառն ժողովոյ մէջ պիտի ընտրուի. ես միայն ընտրելոց համար չհրաժարելին իբր պայման առաջարկեցի :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՅ. — Կը տեսնեմ որ ամենք ալ համաձայն էք սա կէտին վրայ թէ Վարչութեան յանձնուի՝ որ ինք կազմէ խնդրուած Յանձնաժողովը. ուրեմն այս կէտը վերջացած է : Կը մնայ Ղիւանին՝ այս աստիճան յիշեցնել որ ոչ միայն Քարաքաշ Էֆէնտի, այլ և անկէ ա-

ռաջ ալ ուրիշներու կողմէ այս տեսակ առաջարկութիւններ եղած և յղուած են Վարչութեան, և անգործադրելի մնացած. ուստի անոնց ամենուն գործադրութիւնը փութացնելու պայմանու պէտք է այս անգամ յղենք Վարչութեան :

ՔԱՓԱՄԱՃԵԱՆ Մ. ԷՅ. — Իմն Վարչութեան յղուած չէ, այլ Նախագինիչ Ղիւանին յղուած :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՅ. — Ես ապկ. Նախագինիչ Ղիւանին կրնանք ետ կոչել և ամենը մէկէն յղել Վարչութեան :

Տ. ՄԱՏՔԷՆՍ ԵՊՍ. — Ժողովն եկած և անկէ Նախագինիչ Ղիւանաց յղուած գործերն ետ չեն կրնար պահանջուիլ մինչև որ տեղեկագրի չգոյ : Կը յիշեմ, սակէ առաջ Ժողովոյ Ա. Ստեփան Ստեփան Փաշային կողմէ կանոնական քանի մի առաջարկութիւնք եկած և յանձնուած են Նախագինութեան, բայց պատասխանը դեռ չեկաւ. նոյնպէս Քաղաքական Էֆէնտի կանոնական առաջարկութիւնն ալ Նախագինութեան յանձնուած և պատասխանը դեռ չէ եկած. պէտք է Ղիւանին կողմէ իմաց տրուի այն Ղիւաններուն՝ որոնց որ յղուած են յիշեալ առաջարկութիւնք, որպէս զի պատասխանը բերեն, և Ժողովս ալ կարենայ իւր վճիռը տալ : Իսկ Վարչութիւնն իրեն վերաբերեալ մասը միայն պէտք է պատրաստէ և Ժողովս ներկայացնէ :

ՔԱՓԱՄԱՃԵԱՆ Մ. ԷՅ. — Իմ առաջարկութեան պատասխանը տարիէ մը ի վեր է որ եկած չէ. նախ պէտք է աղաքարարութիւն լինի որոց որ անկէ, որպէս զի յղուած առաջարկութեանց պատասխաններն ընդ հուշ բերեն : Երկրորդ՝ պակաս յարմարութեանց ցանկն ալ բերելու խօսք եղած և Ղիւանին կողմէ խոստացուած է, բայց այդ խոստումն ալ դեռ կատարուած չէ. կողաչեմ որ խնդրուած ցանկը քամ առաջ ներկայացուի, որպէս զի պէտք եղած ընտրութիւնները կատարելու որոշում լինի :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՅ. — Ղիւանը պահ մ'առաջ իւր ըրած եզրակացութեամբ յայտնեց այն կէտերն՝ որոնք որ Վարչութեան կը վերաբերին. տարակոյս չկայ՝ որ Աղաքային Ժողովոյ վերաբերեալ գործոց Վարչութիւնն ինք չկրնար միջամտել. իսկ իրեն վերաբերեալը կրնայ գործադրել : Ուրեմն այս խնդիրը փակուած է :

Յ.

Հարցապնդում Ե. Քարաքաշ Էֆէնտի

Աղաքային Երեսօխտան Քարաքաշ Նշան Էֆէնտի կողմէ մատուցեալ յետագայ հարցապնդումը կարգացուեցաւ :

Վսեմազուր Ատենապետ Էֆէնտի Աղաքային Ժողովոյ :

Տեղիկայ առաջնորդական և կտակի գոյնց ապահովութեան համար Ժողովոյս ներկայացած առաջարկս, որ մէկ ամիս պայմանաժամով ուղղեցաւ, որոյ պայմանաժամը անցեալ յիստի րոյցած ըլլալով՝ Ժողովոյս գումարանն միջոցի երկարելովը կրկին պայմանաժամ մը ևս հարկեցաւ, արդեօք բարեհաճած են պէտք եղած միջոցներու գործադրութեան տեղեկութեամբը գոչ ընել զԺողովս :

Որ եմ այդ բարոյական մահուան դատապարտուած դաւառի վերականգնութեան փափաղաւ և ուխտիւ միայն Երեսօխտան 1877 Հոկտ. 28 փոխան

Նշան Քարաքաշ

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՅ. — Ժողովը կը յիշէ որ այս խնդիրն ալ արդէն Վարչութեան յղուած է, բայց դեռ պատասխանը չէ եկած. Վարչութեան հարցապնդեալ պաշտօնակալին անկէ՝ եթէ կամի՝ բացատրութիւն մը տալ այս մասին :

ՔՕԼՕԼԵԱՆ Ա. ԷՅ. — [Ստեփան Քաղ. ժողովոյ] Այդ խնդիրը մեր պաշտօնախորհրդական օրէն առաջ ծագած է, տեսնելով որ մեր նախորդին կողմէ Տնօրենական խոր-

հրդոյ բնութեան յանձնուած և ցարդ տեղեկագիրը չէ եկած, այս անգամ նորընտիր Խորհրդոյ յիշեցուցինք Աղաքային ժողովոյ կողմէ հարցում եկած ըլլալը, և խնդրեցինք որ պատասխանը փութացնեն. ուստի տեղեկագիրն ստանալուս օրէս պիտի բերենք :

Ժողովը գոչ եղաւ Քաղաքական ժողովոյ այն յայտարարութենէն :

Յ.

Քարաքաշ հարցապնդում Ե. Քարաքաշ Էֆէնտի

Աղաքային Երեսօխտան Քարաքաշ Նշան Էֆէնտի կողմէ մատուցեալ յետագայ հարցապնդումն ալ կարգացուեցաւ :

Վսեմ. Ատենապետ Էֆ. Աղ. Ժողովոյ

Խասգիւղի Տ. Երեսօխտ հօր որոցայցի խնդիրն որ Վարչութեան զանազան ժողովոց մէջ շատ մը ձևակերպութեանց ենթարկուելով վերջապէս Երեսօխտ ժողովոյ իրաւասութեան տակ բարի նպատակի մը յատկացած անուակին տարին ութ հազար (8000) դրը վճարելու պայմանու ապագութեան ամբողջ արտօնութիւնն իրեն թողուած ըլլողը, սակայն այդ որոշումը դրամին և ոչ մէկ ստակ մը վճարուած ըլլալը գիտնալով կատարելեմ Վարչութեան, որ ի հաստատութիւն այդ բարեխաւատի սնտուկին երկու տարւոյ 16,000 դրը ձեռք բերելու միջոցներն ձեւնարկէ :

Կաւեցնեմ նաև 78 ի համար վճարելի 8000 դրը, որով կըլլայ ամբողջ 24,000 դր :

1877 Հոկտ. 28 Նշան Քարաքաշ

ԵՌԻՍՈՒՅԵԱՆ Տ. ԷՅ. — Այդ մասին ըսելիքներ շատ կան. բայց նախ Վարչութեան կարծիքը պէտք է իմանանք. ուստի կատարելեմ անմիջապէս յղել Վարչութեան՝ որ իւր կարծիքը բերէ : -կ. :

ԲԱՓԱՄԱՃԵԱՆ Մ. ԷՖ. — Կը համաձայն
նիմ այս առաջարկութեան .

Եւստֆեան Էֆէնտիի առաջարկած յղումը
քաւի գրուելով՝ ԸՆԴՈՒՆՈՒՆԵՑԱԻ Ժողովն մի-
աձայնութեամբ :

Դ.

Խնդրագիր Վարչոյ րազեցոց

Ղաւթիոյ թաղեցոց ստորագրութեամբ
առ Ազգային Ժողովն ուղղեալ խնդրագիր մը մա-
տուցում ըլլալով , կարգացուցաւ , որով յիշ-
եալ թաղեցիք կը յայտնեն թէ րաւական տա-
րիներէ ի վեր սահմանադրապէս իրենց թաղական
խորհուրդն ընտրելու իրաւունքէն զրկուած են ,
և կը խնդրեն որ Սահմանադրութեան տրամա-
դրութեանց համաձայն ընտրական իրաւունքնին
իրենց վերադառնայ :

ԲԱՓԱՄԱՃԵԱՆ Մ. ԷՖ. — Խնդրագիրը
կրտ թէ ասիէ քանի մը շաբաթ առաջ ներկայ
Վարչութեան ալ գիտեցինք սահմանադրական
իրաւունքնիս մեզի վերադարձունելու համար , բայց
Վարչութիւնը մեր այս խնդրոյն լուծումն իւր
ձեռնհասութեան վեր համարելով Ազգ. Ժո-
ղովց սրտականիլը ծանոցց մեզ : Եթէ ստոյգ է
այս , կը զարմանամ որ Վարչութիւնն այսպիսի
սահմանադրական սրտը խնդիր մը իւր ձեռնհա-
սութեան վեր համարելով՝ Ազգային Ժողովոյ
կը զրկէ , մինչդեռ իւր ձեռնհասութեան կը
սրտականի . և կարող ու հարկ է որ թաղեցոց
ընտրական իրաւունքը գործադրէ ըստ Սահմա-
նադրութեան :

ԲՈՂՈՒՆԱՆ Ա. ԷՖ. — [Առնուպետ Քաղ.
Ժողովոյ] Կողաչեմ որ ենթադրութեամբ խօս-
քեր շինին առանց ստոյգ տեղեկութիւն առա-
նապէս թէ իրօք եկած է Վարչութեան ասանկ
խնդիր մը : Աստի յղեցէք Վարչութեան՝ օրի-
նաւոր սրտատախտան առնելու համար :

ԲԱՓԱՄԱՃԵԱՆ Մ. ԷՖ. — Յղիան պէտք

չեմ տեսներ . Ղաւթիոյ իրենց ընտրական
իրաւունքը կը խնդրեն , յորմէ զրկուած են ե-
ղեր . հերիք է որչեզ սր այդ իրաւունքն իրենց
զարձուի :

ԵՈՒՍՈՒՅԵԱՆ Տ. ԷՖ. — Քախման
Էֆէնտիի հակառակ կրտեմ որ մինչդեռ ըստ
Սահմանադրութեան թաղերն իրենց թաղական
խորհուրդները կը ընտրեն , և միայն Ղաւթիոյ
Թաղ. Խորհուրդը բացառիկ կերպիւ Վարչու-
թեան կը ընտրուի . ի հարկէ այս բացառութիւնն
առանց սրտածախի չէ . ամեն ընդհանուր կանոն
բացառութիւն մ'ունի . ինչո՞ւ սրտածառը Վար-
չութեան չլսած դատաստան ընենք : Թերեւս
Վարչութիւնն այնպիսի բացատրութիւն մը պի-
տի տայ , զոր մեր ալ պիտի հաստատենք և ըստ
այնմ որչեզ մ'ընենք : Աստի կառաջարկեմ
որ նախ Վարչութեան յղուի :

ՊԵՎԵԱՆ Թ. ԷՖ. — Կը ձայնակցիմ Եւս-
տֆեան Էֆէնտիի . հարկ չիայ երկար խօսելու .
անմիջապէս պէտք է յղուի Վարչութեան :

Տ. ՄԱՏԹԷՈՍ ԵՊՍ. — Տարակոյս չիայ
թէ կարեւորութիւն չունի այս խնդիրը Ժողովոյս
ժամերը գրաւելու . Ղաւթիոյ Թաղ. Խորհուր-
դին Վարչութեան կողմէ ընտրուին անցեալ
մ'ունի , որ կարծեմ Եւստֆեան Էֆէնտիի
վարչութեան օրէն կակի . ուստի շատ իրաւաւր
բաւ Եւստֆեան Էֆէնտի թէ անցելոյն վրայ
Վարչութեան պէտք եղած բացատրութիւնն
առնելու է , որպէս զի կարենանք գիտնալ թէ
ինչ սրտածառներու վրայ հիմնելով Ղաւթիոյ
համար թաղային ընտրութիւնը գողրեցուցեր և
Թաղ. Խորհուրդը ընտրութիւնը իրեն վերադա-
նէր է , և ըստ այնմ Ժողովս իւր որչեզ մն ընէ :

Ուրիշ դիտողութիւն բնօղ չըլլալով , Ղա-
ւթիոցոց խնդրագրին Վարչութեան յղումը
քաւի գրուեցաւ , և ԸՆԴՈՒՆՈՒՆԵՑԱԻ միաձայ-
նութեամբ :

Յ .

Առաջարկագիր 46 երեսիտիանաց

Յեւտոյց առաջարկութիւնն , որ 46 երես-
իտիանաց ստորագրութիւնը կը կրէ , Տ. Մատ-
թէոս Եսր . ի ձեռք Գրեանին յանձնուելով
կարգացուցաւ :

Ամենապատիւ Ս . Պատրիարք Հայր
Նախագահ Ազգ . Երեսի . Ժողովոյ

Ստորագրեալ Ազգային երեսիտիանքս լսե-
լով որ մեր սրտածառից Ազգային երեսիտ-
իաններէն Քրիստոսաւոր , Սքան և Փափազ-
եան Էֆէնտիներն իրենց երեսիտիանական
սրտածառութեան մասին Ոտտիանութեան
առջև սխալ մեկնուած են , և մինչև լակ ար-
տրման վտանգի սպառնալեօք անոնց հրաժարու-
կանը կուղար իրենց երեսիտիանութեան , և
նկատելով որ մեր վերոյիշեալ սրտածառից-
ները գրաւորութեամբ մատնուած են :

Կը զիմեմք առ Ձերդ բարձր սրբազնու-
թիւն , որ աւանտալ գործադիրն էք ազգային
սահմանադրութեան վաւերացելոյ պերճախոս
պետութեան . խնդրելով որ բարեհաճէք անմի-
ջապէս յատուկ թաղրիւրով նոցա գրաւորուած
ըլլող ծանուցանել բարեխնամ կառավարու-
թեան , որ միշտ սրտորատ է արդարութեան
ձայնը լսելու :

26 հոկտ. 1877 Ազգային Երեսիտիանք

- Խորէն Արքեպիսկոպոս Նար-Պէյ
- Կարապետ Եպիսկոպոս Սերոֆիան
- Մատթէոս " Իզմիրեան
- Խորէն Վրդայ . Պ . Արքեպիսկոպոս
- Ներսէս " " Սարգսեան
- Եղիշ " " Արսեան
- Հ . Վ . Գիմարեան
- Գարեգին Վրդայ . Թաթարեան
- Ամբրոսիոս Մ . " Ռաբինեան
- Տ . Արխատիկս Գ . Մամբրէեան
- " Խորէն " Փէշկովեան
- " Սաբիտ " " "
- " Յարութիւն " Սերոֆիան

- Յ . Արշակ Թ . Պէլեան Մ . Գալիանեան
- Տեղրան Ս . Ներսիսեան Տ . Մ . Լեւոնեան
- Յ . Եղիշեան Յովհաննէս Յովորեան
- Բ . Հարճեան Գեորգ Վարդանեան Զարեհ
- Հ . Մագպուէան Հ . Ս . Արճաճեան
- Մ . Յ . Մեկրեան Տրդատ Փափազեան
- Մեկրան Պ . Պ . Փափազեան Ս . Մերայեան
- Մ . Յովհաննէս Խաչիկ Յակոբ Իսթիսեան
- Ալեքսան Պ . Պէշկեան Ս . Հ . Յէլեկեան
- Պ . Հ . Ժամակոչեան Պ . Յ . Թորգոսեան
- Ե . Ն . Թիւրեան Հ . Սարգիշեան
- Մինաս Զաֆճաֆեան Նշան Գարագալ
- Ս . Խորասանեան Յ . Յէլեկեան Կ . Խաչիկեան
- Տ . Գ . Սինեան

ԵՈՒՍՈՒՅԵԱՆ Տ. ԷՖ. — Ինչպէս կերպի ,
մեր սրտածառիցներն՝ որ այն առաջարկութիւ-
նը ստորագրած են , հոս բերելու նպատակու
ըրած չեն . վասն զի Ս . Պատրիարք Հօր ուղ-
ղած են . ուրեմն մեզ վերաբերութիւն չունի ,
գարձեալ Նորին Սրբազնութեան յշեալ է , որ
պէտք եղածն ընէ :

Տ. ՄԱՏԹԷՈՍ ԵՊՍ. — (Իրր տեղեկագիր 46
երեսիտիանաց կողմէ) Իբրև նախագահի երեսի .
Ժողովոյ ուղրած ենք առ Սրբազան Պատրիարք
հայրն . անշուշտ Նորին սրբազնութիւնն , ինչ-
պէս սահմանադրութիւնը կը արամադրէ , առ
ինք ուղղեալ խնդիր մը սր Ժողովոյ որ անի է ,
անոր հետ պիտի կարգադրէ . ըսել է Ազգ . Ժո-
ղովս մէջ հարկ է կարգադրել այն խնդիրը քա-
նի որ 46 երեսիտիանաց ստորագրութեամբ
Ժողովոյս ներկայացեալ հանրագիրը մեր երեք
սրտածառից երեսիտիանաց համար է . և որոյ
կարգադրութիւնը այս Ժողովս կը վերաբերի և
ս'չ ուրիշ Ժողովի մը :

ԵՈՒՍՈՒՅԵԱՆ Տ. ԷՖ. — Իմ բառս չհա-
կառակիր ձերինին . ձեի խնդիր մ'է . Սրբազան
հայրը կարգաչէ ետև եթէ ինքնին անօրինեալ
խնդիր մ'է՝ կրնոյ առանձին կարգադրել . լակ
երբ իւր ձեռնհասութեան վեր նկատէ , այն ա-
տեն կը բերէ Ժողովին :

ԱՏԵՆԱՅԵՍ ԷՖ. — Նախ և առաջ Արք-

բողան Պատրիարք հօր ղիմենք և խը անդե, կաթիւնը խնդրենք այս մասին :

ՍՐԲԱԶԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ. — Կանխաւ չեմ տեսած այդ գիրը, որ 46 երեսօտիանայ կազմի ստորագրուած է. ես որդէն իմ պարտքս կատարած եմ այն երեք անձանց համար՝ որոնք յարտը դատաւարուած էին, և որոց համար ես երաշխաւոր եղայ բերնով յայանելով թէ մեր ազգին մէջ բնաւ մարդ չկայ անբարեկամ ոչ մի չարժող, և թէ մեր մէջ աղքատներն վեճեր կը պատահին, բայց անբարեկամ անհաւատարիմ մարդ չեմ ճանչնար, և չկայ : Ես որդէն չեմ տաղիր էի առաջարկել ձեզ, որ ժամանակի մը համար Ժողովոյ նիստերը դադարին. անանելով որ հոս եղած խօսքերն այլ ընդ այլոց կը մեկնուին. այդ առթիւ կառաջարկեմ որ դուք ալ համաձայնիք ինձ՝ Ժողովոյ նստերուն առ ժամանակեայ դադարման համար. թէ և ծանր է ինձ ձեր համախօսման ներկայութենէն բաժնուիլ և ձեր լուսատու խորհուրդներէն զրկուիլ, յարոց միշտ օգուտ կը բաղենք, սակայն ժամանակին պարագաներն զմեզ կը պարտաւորեն քանի մը ամիս դադար տանուլ. կարծեմ թէ դուք ևս կը զգաք որ դասն ժամանակի մէջ կը դանուխիք. ուստի կառաջարկեմ որ ընդունիք :

ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՖ. — Սրբազան հայր, մէկ կէտին նկատմամբ միայն սրատախտանցիք, այսինքն թէ պաշտպաններ էք այն երեք երեսօտիաններն՝ որք արտաբնական վտանգին մէջ ինձ կամ էին. միւս կէտ մ'ալ կայ, որ ոչ նուազ կարեւոր է. այն է որ այդ երեք երեսօտիաններն ստիպելը էք հրաժարիլ. ստոյգ է այս. առ սոր վրայ ալ խօսեցէք, ասիկայ իրաւունքի դէմ է. եղարքան անգամ այդպիսի բան մ'ընելու իրաւունք չկրնար ունենալ. ի դիւանէ կը յայտարարեմ զայս համարձակ :

ՍՐԲԱԶԱՆ ՆԱԽԱԳԱՀ. — Տեսնա՞նք քանի մը անգամ որ այս Ժողովին մէջ բարձր ձայնով յարգմամբ և կրքոտ խօսքեր անդի ունեցան. և ինչպէս ըսի՝ այս անգ եղած խօսքերն այլ ընդ այլոց մեղմութիւն կը դանեն, ուստի նոյն խօսք

իրենց բարեկամայ խորհուրդը վարչութեան հետ խորհրդակցելով արժան համարեցի նոյն երեք երեսօտիանները հոյրարար խրատել որ խելացութիւն ընեն ժամանակ մը քաշախն ստուգուիլէն, որպէս զի աչքի չերևան. բայց իրենց կամքին թողուցի և երբէք չստիպեցի : Պահ եմ որ խօսքս ալ մտիկ բրին. զի չեն եկած այսօր : Այս միջոցիս այդ երեք անձանց վրայօք շատ կը խօսուի. կառավարութեան մէջ դանտեր հաւանող և հակակիրներ կան. ես ամեն բան չեմ կրնար ըսել. այս էր պատճառն որ դանտեր կան չեցի և հոյրարար խրատեցի թիչ մը տան չեւեւալ : Եթէ Ժողովն այսօրուան պէս հանգարտ երթայ, շատ աղէկ. բայց այնպիսի պարագաներ կան՝ որ հանդարտութիւնը չկրնար շարունակել. և որովհետեւ ես պատասխանատու եմ անբարեկամ առջև, պարտաւոր եմ ըսել թէ այլ ևս պատասխանատուութեան տակ չեմ կրնար մընալ. թէ և տարեգլխուան Ժողովին նոր բացման տանն առաջարկեցի առ ժամանակեայ կերպիւ նիստերը դադարեցնել, բայց մտիկ ընող քիչ չեղաւ. այս միջոցին պարագաներն աւելի դանտայան. պաշտպանն վիճակ կայ, առանց գոտաւանտի ալ մարդ կարծարեն և ուրիշ ծանր պատիժներ կուտան : Ուստի աղէկ կընէք՝ եթէ առաջարկութեանս համաձայն առ ժամանակ մը վտակէք այս Ժողովն :

ՊԵՏԵԱՆ Թ. ԷՖ. — Ներկայ երեսօտիանս նախան հանրագրոց առթիւ Սրբազան հայր Ժողովոյ նիստերը դոցելու առաջարկութիւն կընէ. նկատարութեան արժանի կրնայ համարուիլ այս առաջարկութիւնը, բայց բուն խնդրէն տարբեր է. թողունք պահ մը զոյս և բուն խնդրոյն վրայ խօսինք :

Ստանուպեղ Էջմէնյան քանի մը երեսօտիանայ պաշտօնէ քաշուելու մասին եղած աղքարարութեան նկատմամբ բացատրութիւն խնդրեց և ստացաւ Նորին Սրբազնութենէն. ևս կը կարծեմ թէ այդ բացատրութիւնները չեն կըրնար արդարացնել յիշուալ երեսօտիանայ եղած սողաորարութիւնը. թէև Նորին սրբազնութիւնը կընէ թէ հոյրարարութիւն մ'էր այն

և ոչ պարտաւորիչ. սակայն պէտք է զխանուլ թէ այն երեսօտիանայ՝ որոնք պարտաւորութեամբ մասնակցան, առանձինն արխն ըսցին. նոյն խօսքէն որ այդ հանրագրին ստորագրեցինք, ամեն բան աչքերնիս առինք և եկանք այսօր. եթէ մեր պաշտօնակիցները յանցանք մը գործած էին, թող ըսեն մեզ, որպէս զի մեր գոտաւարութիւնք. քանի որ Նորին սրբազնութիւնը յանցաւոր ըլլալուն մասին բան մը չը ներկայացուց, անպարտ են ուրեմն և գրաւարտութեամբ մասնակցան են : Ասոր համար ներկայ հանրագրին ստորագրելով Նորին սրբազնութեան ղիմեցինք՝ իւր պաշտօնակիցները խնդրելու մեր գրաւարտեալ պաշտօնակցոց համար. ապահայտ չունիմ, որ եթէ ժամանակ ըլլար՝ ստորագրութիւններն դուքս մեացած մեր պաշտօնակիցներուն ամենն ալ կը վտակային ստորագրել այս հանրագիրը : Նորին սրբազնութեան պարտաւորութեան մէկ գլխաւոր մասն է երաշխաւոր լինիլ Բ. Պրանն առջև ամենուս համար, բայց ի անոնց մէ որ կառավարութեան առջև յանցաւոր լինին, բայց այս մասին մեր ճակատք բաց է. մեր մէջ չկայ երբէք անբարեկամ անհաւատարիմ մէկը. բայց կը դանտին եղեր այնպիսիք՝ որ բարձր ձայնով, յուզմամբ կամ կրքով կը խօսին եղեր. այս ուրիշ, ստոր համար ներքին կանոն ունինք, բաւ կանոնի թող արտաքին այնպիսիք. սակայն միթէ այնքան յանցաւոր են՝ որ մինչև արտաքին գոտաւարտութիւն. միթէ ձրի պաշտօն վարենիս բաւական չէ՞, մէյ մ'ալ կեանքերնիս վտանգի տակ պիտի դնենք : Դու ուշադրութիւն ըրէք խօսքիս. վտանգաւոր ժամանակ է կըսուի. ես վտանգ բաւը չեմ ընդունիր. քանի որ հրատարակեցին զիրք ունինք և վիճակիս քննադատական է, մեր վտանգաւոր բան մը չունինք. մեր մէջ մէկը չկայ՝ որ մտքէ անգամ անցընէ անբարեկամ զէմ դատաճանութիւն մը. վասն զի այնպիսին ազգին զէմ ալ դատաճան է. քանի որ այսպէս ըլլալուն կամեմ մը չունինք, ուրեմն զըրպարտութեամբ մասնակցան են մեր մէկ քանի քաշաւորութեամբ մասնակցանք, սպա թէ ոչ՝ եթէ մէկն ամբաստանութիւն մ'ունէր, որպէս զի մեր պաշտօնակցոց համար. ստորագրութեամբ մասնակցան են. ուստի պէտք է երաշխաւոր կանգնիլ և աղաւթել նոյն անձինքն այն անխաւարտութեանն՝ որ պատահած է իրենց դէմ :

ան Նորին սրբազնութիւնը կընէ թէ քաղաքականապէս յանցանք մը չունին և անոնց անպարտութեանը վկայեր է Պրանն առջև, ուրեմն Պրանն պատրաստ է ընդունիլ անոնց անպարտ ըլլալը, հերկք է որ անոնց գրաւարտեալ ըլլալն իմաց արուի : Միթէ խաւարի կորիքի անմեղ մեղ մտ'ըն ալ կը դատաւարաւէ. ոչ երբէք խաւարի կորիքի կարեւոր գրաւութիւն մ'է, որ կարտօք է մինչև ի մահ ալ կը դատաւարաւէ յանցաւորը, բայց ոչ առանց դատաստանի. զի կը քննէ և կը դատէ մինչև մէկ տարիճան մը : Երեսօտիան մը դատարտել է և արտաքին տալն ամբողջ երեսօտիանութիւնը սպաննել և վտանգի տակ դնել ըսել է. ասիկա ընողը վտանակ այսպէս ընելու աւելի աղէկ կընէ երբ բաւ թէ այս ազգը սահմանադրական չկրնար ըլլալ. իրեւ երեսօտիան երբ կործինք մը կը յայտնենք և խմբի մը կամ կուսակցութեան մը անհաճոյ և բենայ, անմիջապէս գրաւարտութեան և մատնութեան կը ղիմեն : Ես չեմ կրնար ընդունիլ որ երբ մէկը կամ կուսակցութիւն մը կերթայ երեսօտիաններ կը մատնէ կառավարութեան առջև և Նորին սրբազնութիւնն՝ որ պաշտօն ունի երեսօտիանութիւնը պաշտպանել, անկարող լինի երաշխաւորել անոնց համար. քանի որ յանցաւոր չեն. եթէ աղքին համար երաշխաւոր լինի իւր պարտաւորութիւնն է, ո'րչափ աւելի երեսօտիանայ համար : Եթէ ինչ որ ըրած է անկից աւելին ընել անկարող եմ ըսէ, այս ուրիշ. բայց ես բացարձակ կըսեմ թէ կարող է իւր երաշխաւորութեան պաշտօնը կատարելու պէս գործադրել այն երեսօտիանայ համար՝ որոնք գրաւարտութեամբ մասնակցան են. ուստի պէտք է երաշխաւոր կանգնիլ և աղաւթել նոյն անձինքն այն անխաւարտութեանն՝ որ պատահած է իրենց դէմ :

Իսկ գալով Ժողովոյ նիստերը դոցելու առաջարկութեան, այս պէտք է ետրի ձգել, որ պէս զի չը չլիթի բուն խնդրոյն հետ :

ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ Պ. ԷՖ. — Ժողովին համար դադար կառաջարկուի. այս տարբեր խնդիր է որ գրաւարտեալ քանի մը երեսօտիանայ համար և առաջարկուած միջոցին երեսն երաւ.

պէտք է Օրակարգն անցնի, որպէս զի յաջորդ նստին նկատողութեան առնուի: Իսկ քաղաքի ստաջարկութեան մասին Պէկեան ԼՖէնտիլը Ըսածները կընդունիմ և կատարելապէս կը ձայնակցիմ. վասն զի մեր մէկ քանի պաշտօնակիցները՝ որոնք վտանգի տակ են, ազատել պէտք է:

S. ՍԱՏՔԷՈՍ ԵՊՍԵ — Օսմանեան կառավարութիւնը մեր Հայոց ազգը հպատակ ունենալէն ի վեր արտօնութիւններ տուած է մեզ՝ մեր ազգային ներքին գործերը մեզնէն տնօրինելու. մինչև այն սաստիճան ընդարձակած է այս արտօնութիւններն, որ քուէարկութեան սկզբունքն ինք չընդունած՝ չնորձած է մեզ նոյնը գործադրել Մահմանադրութեամբ լուծելու և կարգադրելու կերպը: Ենթադրեմք մ'է այս զոր Ըբած է մեզ Օսմանեան կառավարութիւնը և զոր յետո չկոչէր եթէ յետո կոչուելու վտանգին մէջ դնել չուզէր մեր Ազգային Մահմանադրութիւնը:

Այսօր կամ կը վայելէ՛ր այս արտօնութիւնը և կամ ո՛չ, կամ սահմանադրութիւն ունինք և կամ չունինք. եթէ ունինք՝ մեր ներքին գործերն անով տնօրինելու ենք և ո՛չ որ պէտք չէ միջամտէ մեր ներքին գործոց, իսկ եթէ չունինք՝ ինչո՞ւ գումարուեր ենք այս տեղ իրրև սահմանադրապէս ընտրելու խորհուրդ մը և իրրև թուրքոյ մէջ դանուող Հայոց ներկայացուցիչ մարմին մը:

Տեսնո՞ք երեսփոխանք, շնորհիւ Օսմ. կառավարութեան այսօր կատարելապէս կը վայելենք մեր Ազգային Մահմանադրութիւնը. ըսել է մեր ներքին գործոց տէրն ենք, և չենք զըրկուած մեր ներքին գործերն մեզ շնորհուած ազգային սահմանադրութեան համաձայն տնօրինել. ինչո՞ւ ուրեմն մեր երեք պաշտօնակիցներն իրենց ազգային պաշտօնավարութեան համար արտօնուած պատասխանատուեցան, և ինչո՞ւ, կըսեմ, այսօր ալ կարգարարութիւն անոնց որդաւորին իրենց երեսփոխանական պաշտօնէն. ի՞նչ է սոսնց ազգային պաշտօնավարութեան մէջ ունեցած յանցանքը. խորհուրդ ներկայացուցել խնդրոց վրայ ազատօրէն իրենց կարծիքն յայտ-

նե՞ն է, կամ այս ու այն խնդրոյն վրայ երբեմն յուզմամբ և բարձրաձայն խօսի՞նք է. եթէ արդարև յանցանք ճանչցուած են ստոնք, ո՛ւր կը մնայ մեր սահմանադրութիւն ունենալու արտօնութիւնը, և ո՛ւր կը մնայ մանուանդ սահմանադրական խորհրդարանի մը ազատ վիճարարութեան սկզբունքը և մեր ներքին գործերն մեզնէն տնօրինելու ազատութիւնը: Կարելի՞ է արդեօք մտածել, տեսնո՞ք, որ Օսմ. կառավարութիւնը այս օրինակ արտօնութիւններով իրաւունք ունենայ երեսփոխան մը արտօնուած պատասխանելու կամ նոյն պաշտօնէն դադարեցնելու. քանի որ ինք տուած է արտօնութիւն սահմանադրապէս տնօրինելու մեր ազգային գործերն, և ազատօրէն վիճարանելու մեր Ազգային խորհուրդ ներկայացած խնդրոց վրայ. ո՛չ. այնչափ հաստատ է այս որ Ասեմ. Կուրեսան ԼՖէնտիլն իսկ ի զիտանէ պաշտօնակցս յայտարարեց թէ մեծ Եղարքան անգամ իրաւունք չունի. (Կուրեսան ԼՖ. այս. կը սնդեմ): Ենթադրեմք մ'է որ կը կրկնէր և կը սնդէր թէ մեծ Եղարքան անգամ մեր ներքին գործոց չկրնար միջամտել:

Եւր ազգային խորհուրդ մէջ, տեսնո՞ք երեսփոխանք, չէ եղած ժամանակ մը որ երեսփոխաններն մէկը բառ մ'արտասանէ տէրութեան զէմ մինչև իսկ հարստահարութեանց կենաց և մահու խնդրոց վիճարանութեան մէջ, յորում հարստահարչոց՝ հակառակ վեհախառ կայսեր կամոց, գործած նողկալի արարքը խտրել չըննադատուեցաւ և դարմանը խնդրուեցաւ կառավարութեանէն: Այս միտքն ընդդէմ կառավարութեան բուն մը խօսուած չէ այլ ընդ հակառակն միշտ մեր առ Օսմ. գահն չունեցած հաստատարութիւնը անեղծ պահելու հզօր ցոյցերը արուած են. ինչպէս և մինչև ցարդ ալ նոյնը կը շարունակուի. սակայն այս օրերս երեք երեսփոխանաց վրայ իրենց ազգային պաշտօնին մէջ ընդդէմ կառավարութեան խօսած ըլլալու իրենց զիբ մը երեւան կեղծէ. կործուածէն շատ մեծ և անմիջապէս դարմանուելու կարօտ խնդիր մըր եթէ այսօր Պատիաղետն մը Օղտէն մը և Քրիստոստուր մը այս օրինակ զարարութեան կենթարկուին, և մինչև իսկ արտօնուած կը դա-

ապարտուին, յորմէ թէ և Ս. Պատրիարք ՀԷ միջնորդութեամբ ազատուած են, սակայն և այնպէս քանի մ'օր վերջը նոյն իսկ Ս. Պատրիարքն ազգարարութիւն կընդունին որ դադարին իրենց երեսփոխանական պաշտօնէն, և խորհուրդ նիստերու չգան, ինչպէս այսօր չեն եկած. ո՛վ կերպ յաւատի ուրեմն որ ես և արիշ երեսփոխաններ ալ վաղիւ այսպէս չալտի զարարութիւնը չը տեսնէր ահա, և քեզ քոյսան անտէր, ինչպէս ծանրակշռութիւնը և անմիջապէս գործունեւելու պէտք ունենայր:

Չնշում մ'է այս որ մեր երեք պաշտօնակցաց վրայ գործադրել կուզուի՝ անոնց ազգային խնդրոց վրայ այս խորհուրդին մէջ խօսելու. ազատութիւնը բանարարելու և չիտղելու համար որ իրենց կարծիքը յայտնեն: Այնք է զխոսանք, տեսնո՞ք, թէ յո՞ւմմէ և ի՞նչ պատճառէ յառաջ եկած է երեք երեսփոխանաց վրայ գործադրելու պաշտօն ճնշումը, և ո՛վ է որ այս մարդոց և տեղէն ինչիւր է. և դանտը մինչև տարագիր Ընելու չուի յառաջ ճիրտիլ կուղէ. եթէ դաւանք ասանց խմանալու նստիք այս տեղ, մեր նշանակութիւնը մեռած է, Մահմանադրութիւն չից բռնել է:

Պատճառներ կան այս երեք երեսփոխանաց արտօնուած պատասխանուելուն և ի վերջոյ պաշտօնէն քաշուեցէք ըսուելուն, զորս գիտեմ, և եթէ ներքին ինձ՝ պատրաստ եմ զանոնք երեւան հանել:

Անձ մը՝ որ ճշանակութիւն ալ չունի, և որ թողական խորհրդոյ անգամ գաւառուած է, աստ և անդ համարձակ կը խօսի թէ ես զանոնք արտօնել սխալի տամ. սորս պատճառն է, իրեն համար խորհուրդ մէջ առ ազգային Վարչութիւնըն եղած սա հարցումը թէ՛ վարձապետ մը ձեծեր է, ի՞նչ տնօրինարիսն ըրած է վարչարիւնը. մինչդեռ մեր Ս. Պատրիարք Հայոցն ապաստի մը անգամ դարկած չունի ո՛ր է մէկուած, և եթէ յանդիմանութիւն ալ ընէ՝ մեղմով կընէ. իսկ այս անձը վարձապետ կը ծեծէ և չենք զխտեր թէ ո՛ւրիկէ կուտու այդ համարձակութիւնը:

Այս հարցումը ահա, տեսնո՞ք, զոր ժողովըս ամբողջապէս ընդունեց և յղեց Վարչու-

թեան որ բնիկ և եթէ արդարև վարձապետ ճեծեր է այս անձը՝ պաշտօնակց ընէ, և տեղեկագրէ խորհուրդ: Այս հարցումը, կըսեմ, տեղեկատուած է որ յիշեալ անձը յաւակնի զարարակէ մեր երեք պաշտօնակիցները, և այնչափ յառաջ երթալ որ Ս. Պատրիարքը իւր միջնորդութեամբ այն երեք երեսփոխանները արտօր դըրկուելէ ազատուին ետքը կը պարտաւորի հայրարար կոչել մեր երեք պաշտօնակիցներն և ըսել անոնց որ դադարին իրենց պաշտօնէն: Զի տալ կուին չդադարիք գործել, և որ դարմանալին է՝ չդադարիք թողականութեան պաշտօնը վարել. ըսել է զորաւոր մէկն է կամ զորաւոր մէկու մը կրթնած կը գործէ. այս վերջինն է ճշմարտաց. վասն զի ի՞նչ ճանաչե՞ք այս մարդը և զխոսանք իւր դորաթիւնը, որ ո՛չ թէ թուրքոյ Հայոց պատրիարքին դորութիւնը չկրնար կրնել, այլ և պարզ քաղաքացիի մ'ալ դորութիւնը չկրնար կրնել: սակայն և այնպէս ցաւալի է ըսել որ պատրիարքական իշխանութեան միջնորդութիւնը կամ զորութիւնը նոյն իսկ Պատրիարքին ձեռք տկարացնելու և ջրտակելու իսկ կը յանգնի: Կը խնդրեմ, երեսփոխան տեսնո՞ք, որ այսպիսի դուռնաւարութեան և մատնութեան զորութիւն տուող և մեր ներքին գործոց տնօրինութեան մտօնն մեր ունեցած ազատութիւնը վտանգող, և մեր պատրիարքական իշխանութեան զորութիւնը տկարացնելու թեկնածող անձին կամ անձանց ո՛վ կամ որոնք ըլլալը զխոսանք և անմիջական հարկ եղածը խորհունք: Թեքեւս այն անձը զինքը զորացնողներն և իրեն օգնողներն քաջալերեալ վազն ալ քահանայ մը կը ծեծէ. և եթէ խորհուրդ մէջ հարցնող մ'ըլլայ՝ խնդիր ելլէ վերադառնալ և ըսուի հարցնողին թէ՛ պաշտօնէն դադարէ, զի ժամանակը գեշ է:

Այսօր հետ մէկտեղ յիշեալ երեք երեսփոխանաց համար հրատարակուած պաշտօնակցան վերկայութիւն մը արուած է. և այդ վերկայութիւնը մինչև ցայսօր ետ չէ կոչուած. բացառեմ. օգտատու ձե հորեքարթի օրն օտարկանութեան վրանն յատուկ գրով կը կոչուի մեր քարտընէ. ետսի ԼՖէնտիլն. զիբը բժշկող պաշտօնակցն հե-

առ կր ամենի զբարաբէհեաւն . սասիկանու-
թեան պաշտօնեացն հարցումներ կրնէ այն երեք
երեւոյթանոց ազգային պաշտօնավարութեան
նկատմամբ , և պատասխաններ կընդունի . (Թեր-
ևս Ս. Պատրիարքին պէս զանոնք պաշտօնանոց
պատասխաններ) քաբուբէհեաւի էֆէնտին օգու-
25 հինգշաբթի որ վերջնական կուզայ և եզմը
կը պատմէ փոխանորդին : Օգու. 26 ուրբաթ օ-
րը սա բողոքագիրը (ի վրադիրս հրատարակուած
փոխանորդին բողոքագիրը ցուցնելով) կը մու-
տայուի Թատն ժողովին ստորագրուածն որս-
րիարակիան փոխանորդ Մկրտէ Տ. Յովնանէն քա-
նանայի , որ իւր բողոքագրոյն վերջերս կրնէ օրոս
կը պատմանել չէ , բլ միայն իմ իրաւունքս և արդու-
րոյթիսն յերեւան աւելու համար , այլ ազգը ազատե-
լու համար այս սահմանադրական քոյի ներքեւ բըս-
նակարարեան իսպախիկ ըլլալէ , որոյ գործն եղած
է միշտ պատրիարքներ և ժողովներ ստորագրել , և
հանդարտ ու խաղաղ ազգն երկպառակարեան և իւր-
նովարեան մէջ աշխարհ :

Ազգային վարչութեան Թատն ժողովը
կարեւորութիւն շտար այս բողոքին և կը մերժէ .
բայց Մասիս և Մանգուսէ լրագրերն հետեւեալ
Օգոստ . 27 շաբաթ օրը կը հրատարակեն նոյն
բողոքագիրը , և նոյն շաբաթ օրը ժամը տասնին
այն երեք երեւոյթանները կը փնտաւին Ռատի-
կանութեան Առնէն . ահա հաստատուած գրար-
տութեան մը կամ ըստ ևս է ըսել մասնու-
թեան մը հաստատութեան համար հրատարա-
կու արուած պաշտօնական վկայութիւն մը :
Այս վկայութիւնն ալ ունի իւր պատճառն , և
զիտէ՞ր ինչ է Տեարք : նոյն խի վարժարեա մը
ձեծող Թաղ . Խորհրդոյ ատենադատի մը հա-
մար Ժողովոյս մէջ եղած հարցումը , և Վէրիլը
զայն պաշտարանի ուզելուն համար շէնցեալ երեք
երեւոյթաններէն միայն կողմանէ սակարատեան
ախը : Թողունք զայս և քանք որոնել թէ՞ Ռա-
տիկանութեան Պաշտօնեացն ինչու՞ կը կոչէ մեր
Քարաբէհեաւի էֆէնտին . ինչպէս գիտեմ՝ նոյն
խի Քարաբէհեաւի էֆէնտին յայտարարութե-
ան , անոր համար որ տեղեկութիւն ստանայ
պաշտօնավարս այն երեք երեւոյթանոց ազգա-
նն պաշտօնավարութեան մէջ ունեցած հանդա-

մանայ վրայ . երբ զայս կիմանայ Պատրիարքու-
կան Փոխանորդը՝ հրատարակու և պաշտօնավար-
վկայութիւն կուտայ թէ՛ այդ անձինքը Պատրի-
արք և ժողովներ ստորագրող են և չն , որ ոչ նուազ
զօրուոր պատճառ մ'է՛ մեր պաշտօնակից երեք
երեւոյթանոց Ռատիկանութեան պաշտօնեա-
թեանն իւրազարկուելուն և արտօրանայ դատու-
արտուելուն :

Երեւոյթան Տեարք , գիտենք տարբէն և
համարուած խի ենթ թէ՛ Պատիպեան էֆէնտին՝
մեր զբողոքուած պաշտօնակիցը , յուզելու և
եւտանգեամբ կը խօսի . ինչպէս երբեմն և ես ,
սակայն սա թող թէ՛ Ռատիկանութեանն խա-
ղարկուելու սաթի տուող յանցանք մը չէ . ըստ
ինքեան յանցանք չէ . և եթէ պատշաճից օրէն-
քըն անցնելով յանցանք խի համարուի , անոր
ալ պատիժը սահմանել Ժողովոյս կը մնայ , ինչ-
պէս մեր ներքին կանոնադրութիւնը կը արտու-
գրէ . և ոչ կուտարութեան՝ որ մեր ներքին
գործոց չմիջամտեր իւր մեղի շնորհած Սահա-
նադրութեան համաձայն . խի եթէ իրենց ազ-
գային պաշտօնավարութեանն դուրս յանցանք մը
անին մեր ընկերակից երեք երեւոյթաններն՝
այն մեղի չվերարելիր , այլ ուզակի կուտալա-
րութեան . գիտնուլ պէտք է սակայն թէ՛ Ռատի-
կանութեանն բրած խաղարկութեան ձեւն ու
կերպը բացարձակապէս կը հաստատէ թէ՛ անոնց
յանցանքը իրենց ազգային պաշտօնավարութիւնն
է , յորմէ կուզուի հրաժարեցնել կամ զաղբե-
ցընել :

Արդ՝ Երեւոյթան Տեարք , քանի որ Պա-
փաղեան էֆէնտին և իւր երկու ընկերներն՝
ինչպէս և մենք ամենքս , Օսմանեան Տէրու-
թեան զբողոք բռնած ենք , և Հայոց ազգը իւր
հզատակ այս զբողոքն հովանեաց ներքեւ պէտք է
սպրի ըսողներէն ենք , քանի որ Պատիպեան
Խօստարեան և Ղաղարտեան էֆէնտիններն ընդ-
դէմ տէրութեան վարմուք ունեցած չեն բնու-
իրենց ազգային պաշտօնավարութեան մէջ , և
քանի որ կուտարութիւնը իրաւունք չունի մեր
ներքին գործոց խառնուելու , և երեւոյթան մը
իւր պաշտօնէն զաղբեցնելու , ինչու՞ ուրեմն
փոխանակ այս երեք երեւոյթանները զբողոք-

տող և մասնադները յուզողութիւն կուտուելու և
կուտարեալ երաշխաւարութիւն արուելով արս-
րանքէ կամ արտօրանայ սպառնալիքէ ազատե-
լու կը կանչուին և կը խրատուին որ պաշտօնե-
ղապրին : Ստոյգ է , Տեարք , որ պատրիարքու-
կան հրամանին պարտաւոր են հնազանդիլ , բայց
ինչպէս ըսի խիղրան , սա ճնշում մ'է՛ և բա-
ցարձակ բանութիւն մը որ գործողը կուզուի
անոնց վրայ . գիտնուլ պէտք է որ վաղն ալ մեզ
համար գործողը կը պիտի ելնեն դուաձանք ե-
թէ ընդ վայթ սասր դարմանը չտանինք . հե-
տեապէս Արեւանին մասուցեալ հանրազգիւն ըս-
տարազրոյ երեւոյթանոց առաջարկութիւնն
այս է որ ի դարման այս դուաձանութեան և
բանութեան Ս . Պատրիարքն յանուն երեւոյթ-
անութեան թողրիր մը գրելով առ Բ . Պատն
մեր երեք պաշտօնակից երեւոյթանոց անմե-
ղութիւնը հաստատէ և երաշխաւորէ , ինչպէս
երաշխաւոր է միջնաւոր ազգայնոց համար , ս-
բոց առ Տէրութիւնն ունեցած հաստատում-
թիւնը այնչափ բարձր է որ Վէհ . կոյսը ՚ի
նշան իւր գահաւանդութեանը Օսմանիէ Ս . կոր-
դի նշանը Նորին Սրբազնութեան կործրը կա-
խեց յանուն հինգ հարիւր տարիէ ի վեր միշտ
հաստատրիմ մնացած Հայ ազգին :

Գարով դուաձանութեան և մասնութեան
կէտին , իբր երեւոյթան կուտարկեմ որ քըն-
նութիւն վնի և ճանչցուին ազգին դուաձանն
ու մասնիչներն և հարկ եղածը գործողութի ,
որպէս զի մեր ազահօզ վնինք ազգին մեղի
տուած այս երեւոյթանական աթաւոց վրայ .
նոյնպէս կուտարկեմ որ Պատր . Փոխանոր-
դին բողոքագիրը մերժուի իբր ոչ պաշտօնական,
զի քանի որ այն բողոքոյ գիրը կեցած է հրա-
պարակի վրայ , յորում ըսուած է թէ Պատրի-
արք և Ժողով տարալոյ են , միշտ պիտի վըն-
տըռուին այդ երեք երեւոյթանները , սասի և
ինչպէս առաջարկեցի , պէտք է մերժուի այդ
գիրը :

Տ. ԱՄԲՐՈՍԻՈՍ ՎՐԳ . — Կատարեալայն կը
ձայնակցիմ :

ԻԹԻՈՒՑԵԱՆ Կ. ԵՅ . — Երեք երեւոյթա-

նոց խնդիրն անորոշ վիճակի մէջ է . որովհետեւ
չզիտենք թէ ի՞նչ պատճառաւ սակարատեալ
և մինչև խի արտօրանայ ենթարկուելու վտան-
գին մէջ ինկեր են . եթէ իբր երեւոյթան
յանցանք մ'ունին՝ այս Ժողովին կը վերարկի
քննել . խի երբ ազգային պաշտօնե՛ դուրս քա-
ղարտիան յանցանք մը գործած են , բնականա-
բար տէրութեան կը վերարկի պատմել : Սա-
կայն կը տեսնենք որ երեւոյթանոց կողմէ բա-
ղար կամ սակարատութիւն մը չկոյ անոնց
ազգային պաշտօնին նկատմամբ սրախս զի կարե-
մի ըլլար զիրենք յանցաւոր համարիլ և իրենց
պաշտօնէն գրկել . եթէ մասնուած կամ գր-
պարտուած են ըսենք , այս ալ աղկի բան մը
չէ . զի եթէ այսոր անոնց պատահած է՝ վաղն
ալ ինձ կամ միւսին կրնայ պատահիլ : Ռատի-
կա ալ կը ըսեն թէ պէտք է խնդրոյն չփոթ մի-
ճակը արարել , և եթէ յանցաւոր են՝ ոչ միայն
հրաժարեցնել , այլ և պատմել :

ԵՌԻՍՈՒՑԵԱՆ Տ. ԵՅ . — Ըսուեցաւ թէ
Ժողովին մէջ երբեմն յուզմամբ խօսողներ կան ,
ինչպէս որ Մատթէոս Սրբազան իրեն համար
ալ հաստատեց զայս , ըսելով թէ ինք ալ եր-
բեմն յուզմամբ կը խօսի . սակարայն չկոյ որ
յուզմամբ խօսողներ մեր մէջ կը գտնուին . սա-
կայն այլ է յուզմամբ խօսիլը և այլ է յուզ-
մամբ գործելն , որն որ կնեքելի չէ : Այնպէս
արդ արեւմտի նկատենք իրեն , որպէս զի ի-
րեն սահմանէն դուրս չէլնեն : Այն մը կայ՝
որ ունենն առաջ անցնել ուղղեցաւ , բայց իւ-
թիւճեան էֆէնտին բերաւ սահմանին մէջ մըտ-
ցուց : Մեր մէջն քանի մը երեւոյթաններ
յարսոր դատարարուեր են սակարատութեան
կողմէ և Ս . Պատրիարքը զայեք ազատեղէ դու-
նանք . առաջին կէան այս է զոր ըմբռնեցի :
Երկրորդ՝ Ս . Պատրիարքը հայտարար պատուի-
րեր է նոյն երեւոյթանոց՝ որ ժամանակ մը
ազգային պաշտօնի մէջ չերկին : Կարծեմ թէ
առաջին կէտին մէջ գործը լնցած է . այսինքն՝
բարեխօսութեամբ փրկուած են : Իսկ երկրորդ
կէտին զարով՝ փնտաւելու բանը սա է թէ ի՞նչ է
յանցանքինն . արդեօք քաղաքակա՞ն յանցանքի
մէջ են թէ ազգային : Եթէ քաղաքական յան-

ցածրի մէջ ըլլային, արտարման վճիռն եւս չէր գաւառար, բռնիք որ պաշարման վիճակի մէջ կը գտնուէինք. այսօրուան երկրին արտաքին հարգի վիճակին մէջ հաւատարմութիւնն ինքնիրեն կը գատնէ և հարստի. անշուշտ այս վիճակն իր մէջ զնշուցներ կրնայ ունենալ, քանզի բնական վիճակ չէ այս. ասանկ վիճակի մէջ խօսիլ այլ է, քան որպէս ասանկ ասանկ այլ է. կրնայ ըլլալ որ գատարակերը սխալին, բայց այդ սխալն եղած ժամանակ՝ զայն շակել ամենուսն ստարքն է. չզիտենք թէ մեր այդ պաշտօնակիրք քաղաքական յանցանք մը ունին. բայց գիտենք որ ազգային շրջանին մէջ յանցանք մը չունին. իսկ թէ որ հաւատարմութիւնն ազգային շրջանակին մէջ գտնուէր յանցանք գատարման ըլլայ, քանի որ ազգային աստեանէ մը վճիռ արուած չիլոյ, բնորոշելի չէ. թէ և պաշարման վիճակի մէջ ենք, բայց քաղաքակրթութեան անձը պէտք է որ քաղաքական յանցանք մէջ գտնուած լինի. երբ մեր այդ պաշտօնակիրք գատարման վիճակն ասանկ Ս. Պատարիստի գայեր երաշխաւորելով ազատք է, յայտնի է թէ քաղաքական յանցանք եթէ ըլլային Ս. Հօր երաշխաւորութիւնը բաւական չէր ըլլալ զանոնք ազատելու. Մեր այն բռնին վրայ սրտում ընել կուզենք՝ որոյ վրայ գործողութիւն եղած է, այն է Ս. Հօր երաշխաւորած ըլլալը. մէկ բան մը կը մնայ, արդեօք քաղաքական յանցանքի մէջ են և ազատեցան, եթէ ոչ՝ քաղաքական յանցանք չունին և գրաւորութեան ու մատուցեան ենթակայ եղան. ասոնք այս է փնտաւելու կէտը. այս մասին յանձնարարութեան ալ հարկ չիլոյ. Ն. Սրբազնութեան ստորապատմութիւնն է քանի որ երաշխաւորած է, կը մնայ իրեն այդ բնութիւնն ալ ընել. մեր չինտուներ՝ ձգենք այդ կէտը Վարչութեան, թող փնտաւէ զանոնք. Եթէ մեր մտնանք այդ կէտին մէջ, զուրս ելնելը գծուարին կըլլայ. ուստի հաւատարմութեան ձգել այդ կէտն անոր՝ որ վարչութեան զուրսն է և երաշխաւոր եղած է արդէն, ինք պէտք եղածն ընէ. Ս. Ս. մասին որ և է հարծիր չյայտնելով՝ երեսփոխանաց հանրազիրը յղենք Ն. Սրբազնութեան, մի միայն ըսելով թէ մեր երբէք այդ անձանց վրայ յանցանք մը չգտանք. Եթէ քան զայս աւելի բան

մը ըսենք, գործը կը ծանրացնենք, իսկ երեսփոխանաց անձին անբանարարելիութեան գալով՝ ասակա խնդիր ընելու ալ տեղի չիլոյ. իրաւ է թէ ուրիշ ասանկանադական ազգայ մէջ երեսփոխաններն աստեանէ մէջ չեն կրնար կանչուիլ մինչև խաղովն չհարցուի. ասկայն մեր զուրկ ենք այդ ստորապատմութեան և պէտք ալ չունինք ասոր. Ս. Ս. գրաւորութեան են իրեն ազգային յանցանք, ասոր համար կը վրայենք թէ մեր յանցանք մը չգտանք անոնց վրայ. ասոնք այսօր մը վրայելով և ասանց ուրիշ բան մը յաւելցնելու յանձնենք Ս. Պատարիստի հօր՝ որ պէտք և զանն ընէ.

ՊԵՆՏԱՆ Թ. ԵԾ. — Երեսփոխան էֆէնտի շատ արդէկ ըսաւ. յուզմամբ խօսիմք՝ բայց յաւանմը չգործենք և շահաւարենք, որպէս զի սխալ քայլ չառնուք. նախ հաստատենք թէ ազգային է ասանց յանցանքը. փոքն զի եթէ քաղաքական ըլլար՝ հաւատարմութիւնը պաշարման օրինօք մեզի չէր հարցնէր և ոչ Սրբազն Հօր բարեխօսութիւնը մատի կընէր, այլ անմիջապէս հարստիք զանանք.

Իսկ գալով Երեսփոխան էֆէնտի այն առաջարկութեան, զոր կընէ ըսելով թէ մեր պէտք չէ խառնուիմք, կըսեմ թէ Սրբազն Հօր երաշխաւորելին ևս և ուրիշ գործեր եղեր են, այն է նոյն երեսփոխանաց Սրբազնին կանչուիլ և յորդորուիլ թէ պէտք է Ազգային պաշտօնէ քաջալին, ըսելով թէ արարման վրասանքը հետագայ չէ տակաւին և թէ ինք անկէ տեղի չիլնար երաշխաւորել. ըսել է թէ բերանացի երաշխաւորութիւնը բաւական չէ եղած. ասոր համար է որ հաւատարմութեան գրաւ երաշխաւորել. փոքն զի Պատարիստի երաշխաւորութիւնն ընդունելի է ամենին յետին անձին համար, ո՛ւր մնայ երեսփոխանի մէջ համար. և եթէ Պատարիստի երաշխաւոր ըլլայ, հաւատարմութիւնն անմիջապէս հարստի է. Եթէ ազգային յանցանք են, մեր գատենք. և որովհետև մինչև հիմայ անոնց համար բողբ մը եղած չէ մեզ, կեցրակացեմ թէ գրաւորուած են Պրբ. բան առջև, ասոր համար պէտք է յայտարարենք գրաւորուած ըլլալին:

Նորին կըսեմ թէ փախուկ կէտ մ'է այս, և ես չպիտի կրնայի ներկայ գտնուիլ այսօր. ստանաւ այս է որ խօսելու ազատութիւնն արաւարտուած է. Խորիսեան Սրբազնին օրով անշու՛տ արտասանեցի ևս և հրաժարեցայ. այսօր ալ կըսեմ. եթէ այս գրաւորութիւնն այսօր անոնց համար է, վաղն ալ մեզ համար կըլլայ. մեր ամենին նախ շահերը վրասանքի մէջ են. ձրի ստաշտոն կը վարենք. վաղն ո՛վ պիտի գրտնենք ստաշտոն վարող. ևս իմ անձն անգամ զնելու արտարատ եմ ասանց ազատութեանը համար, Ռեսաի կառաջարկեմ. քանի որ ըրտնարարուած է մեր խօսելու ազատութիւնը, քանի որ վրասանքի տակ ենք և մինչև պաշտօնանկ ըլլալու շտի վրասանքի տակ ենք, ասանկ վիճակի մէջ կարող չենք գալ հոս. և եթէ Մահմանադարութիւնը փրկել կուզուի, պէտք է թագրիր մը գրուի խաղովն որովմամբ և Սրբազն Պատարիստի ձեռք մատուցուի ի դիմաց խաղովն:

Խնդիր մ'ալ կայ. տեղի առուցներն ո՛վ որ են՝ փնտաւելու գտնուելու են. այս ալ ըսելով՝ անշուշտ ձառայութիւն մը ըրած պիտի ըլլանք թէ Ազգին և թէ Տերութեան:

ՔԱՓԱՄԱՏԵԱՆ Մ. ԵԾ. — Սկզբունքի նըկատմամբ խօսողները լու ըսին ինչ որ ըսին, և ես աւելորդ կը համարեմ անոնց կրկնութիւնն ընել. Եթէ յանցանք են նոյն երեսփոխանները, ըսելիք չունիմ. իսկ եթէ յանցանք չունին և ենթակայ կըլլան մատուցեան, ո՛վ որ ալ ըլլան մատուցներն, անմիջապէս բնութեան ենթարկուելու են և ո՛վ ըլլալին իմացուելու է. ուստի ես ալ կը պնդեմ որ այս բնութեանը հաւատարմութիւն:

Յ. ԱՄԲՐՈՍՅԱՆ ՎՐԻ. — Կը ձայնակցիմ:

ՔԱՐԱՔԱՏ Ն. ԵԾ. — Չորսրտութիւն և զան ըլլալը յայտնողներ կան. ուրեմն գրաւորատու մ'ալ կայ անշուշտ. և Ս. Հայրը կայ ըսելով հանդերձ կըսէ թէ ձեռքս և կըսեն ըրի զըրարուեալ երեսփոխանաց փրկութեանը համար:

բայց միանգամայն յորդորելի կընէ՝ որ ստաշտոնէ քաջալին. Գանի որ գրաւորուողին ո՛վ ըլլալը գիտէ, ըսել է անոր ուժով մէկն ըլլալն ալ գիտէ. ուստի բնութիւնն առաջարկող էֆէնտինը բուն կըսեմ թէ կերպով մը բնութիւնն եղած է արդէն. քանզի Ն. Սրբազնութիւնը կը ստորապատմութեան կըսեմ նոյն երեսփոխանաց թէ՛ անձերնիք փրկելու համար ստաշտոնէ գաղթեցէք:

Յ. ՄԱՏՅ. ԵՊՍ. — Կըսեմ վրասանքն իրաւութեան էֆէնտին թէ այն 3 երեսփոխաններն իրենց ազգային պաշտօնին գուրս յանցանոց համար չէ որ այս ստաշտոնեաց ներքին կըսեմ են, այլ իրենց ազգային պաշտօնակիրք թեան նկատմամբ գրաւորուելուն համար արտարանց գատարարուած և այժմ ալ արտարուելու ստաշտոնեաց ենթարկուած են եթէ իրենց ազգային երեսփոխանական պաշտօնին չըսողին: Եւ որպէս զի կարենամ համոզել, իմըլտուութիւն կը խնդրեմ որ ասի այսպէս ըլլալու ստաշտոնները բացարձեմ: Պատիկանութիւնը նախ 3 երեսփոխաններն առանձին խօսեցնել տուեր է. Օղտն էֆէնտին իր տանը մէջ և Պատիկեան ու Վրիստատուր էֆէնտիններն Պատիկանութեան գրան մէջ. յետոյ երկրը մէկտեղ տարիկանութեան գրան մէջ հարցաքննելով ըսեր է ստաշտոնեաց պաշտօնեացն թէ արդէն և ընձ խառնուիմք մեր երբքին գործոց, ասկայն մեր Պատարիստի շնորհաւ կայսերական երեսին համար խօսք ըրն էք և ըն. և Ռուս համար և գրաւորուած են անտարակոյս: Պաշտօնեցին այս և ուրիշ այս օրինակ հարցումներն ինչպէս յայտնի է՝ յիշեալ երեսփոխանաց ազգային շրջանի մէջ եղած գործոց համար են. ուստի կը թըրքեմ Երեսփոխան էֆէնտին պաշտօնակցեա՛ որ կատարելապէս համոզուի թէ ազգային շրջանէ գուրս գործոց համար խնդիր չիլոյ. եթէ ազգային շրջանն գուրս խնդիրներու համար եղած ըլլար, անշուշտ արտար պիտի երթային. ո՛չ Պատարիստի և ո՛չ ուրիշ ու է մէկու մը միջնորդութեամբ ազատուած չէր կրնար ըլլալ. վիճակներ անգամ կերթան, ո՛ւր կը մնայ Հայ մը:

Ըստեցաւ թէ Սրբազն Հայրն իր միջև

նորոգութիւնը կատարած է . այդ կատարած է . շորհակալ եւնի այս մասին . Ինչ կը նշանակէ արեւմտեան Նորին Սրբազնութեան այն երեք երես . փոխանները կանչելն ու պաշտօնէ քաջուեցէք ըսելն . եթէ Աղգին կեանքը չզրոյցող , Սահմանադրութիւնը չհասկցող , հետատեսութիւն չունեցող , քաղաքագիտութենէ զուրկ մէկը նստած ըլլար այսօր այս պատրիարքական աթոռին վրայ՝ այն ատեն կը համոզուէի թէ յիշեալ երեսփոխաններուն կանչուիլն ու պաշտօնէ դադրեցէք ըստից նշանակութիւն մը չունի . բայց որովհետեւ զիտենք որ մեր ներկայ Սրբազան Հայրն Աղգին կեանքը սերտած է , Սահմանադրութիւնն ու սահմանադրական կտաւաբութիւնն ինչ ըլլալը քաջ գիտէ , հետատեսութիւնն և քաղաքագիտութիւնն ունի , իւր այս ատեն հմտութեամբն ու խոհեմութեամբը երբ կը կանչէ և հայրարար կըսէ թէ հրաժարեցէք , ասիկա առանց նշանակութեան չէ , և չկրնար ըլլալ : Ըսել է թէ՛ կառավարութեան կողմանէ սպառնալիքը դադրած չէ , և զրպարտողը սակաւին կը դործէ :

Հետեւապէս անհրաժեշտ է որ 46 երեսփոխանաց առաջարկութեանն համաձայն Սրբազան Հայրը յանուն Աղգային ժողովոյս թաղրիբ զԵրէ և ծանուցանէ Բ . Գրան թէ այս անձինքն սղգային պաշտօնի մէջ մտալու շարժ յանցար չեն :

Իսկ այն քննութեան համար՝ որուն նկատմամբ Եւստոֆեան Էֆէնտի կըսէ թէ մենք չը խառնուինք , կըսեմ , պէտք է այս Ժողովն յանձնուի Արքայութեան , և ընդ փոյթ կատարուելով քննութիւնը յայտնուի այն մարդը՝ որ թագուն կը դործէ . և ճանչնայ ազգը թէ ո՞վ է իւր դուռնանն ու մասնիչը : Նոյնպէս պէտք է ջնջուի Փոխանորդին այն վկայութիւնը թէ ասոնք Պատրիարք և Ժողով տապալող են եւն . հուսի յետոյ պէտք է դադրի թաղականութեան պաշտօնէ այն անձն՝ որ վարժապետ մը ծեծեր է , յորմէ ստաջ եկած է և այս խնդիրը : Զարմանալի է սակայն այս վարժապետին ծեծ ուսուցիչ խնդիրը , զի մինչդեռ առաջին , երկրորդ և երրորդ անգամ հարցաւորուած եղած է Ժո-

ղովիս մէջ այս խնդրոյն համար , և մինչդեռ յատենի Արքայութեան յայտնապէս ըսեր է թէ ծեծեցի , խնչպէս ըսած եմ և գիտեմ . բայց տակաւին կը շարունակէ իւր պաշտօնը , այս ալ ըսածուելու կարտա գաղտնիք մ'է , զոր ձեր սղադրութեան կը յանձնեմ , Արքայութենէն պահանջելու համար :

Տ . ԽՈՐԷՆ ՎՐԴ . ԿԻՒՅԵԱՆ . — Կուզի զիտնուլ թէ այն գաղտնաբարութիւնը՝ յորմէ Սրբազան Հայրն ազատեր է մեր երեք պաշտօնակիցներն , ո՞ր ատենանէն է տրուած . արդեօք զինուորակա՞ն ատենանէն թէ ստիկանութենէն . այս հարցմանս արուելիք պատասխանէն կրնայ հասկցուիլ թէ նոյն երեք երեսփոխանաց յանցանքն սղգային է թէ քաղաքական :

ԵՌՆՍՈՒՅԵԱՆ Տ . ԷՑ . — Բոլոր այս եղած խօսքերուն մէջ աարբերութիւնն իս մէկ կէտի մը վրայ է . Պէկեան Էֆէնտի և ուրիշներ այնպիսի կարծիք մը կարտադրեն՝ որպէս զի երեսփոխանաց խօսելու ազատութիւնը բռնաբարութեան ներքեւ ինկած լինի . ես այդ կարծիքէն բոլորովին հեռի եմ . ես չեմ կործեր թէ մեր խօսքերը որ և է բովէ կարենան անցնիլ և զմեզ արտօրի դատապարտել . չեմ ընդունիր երբէք որ այս Ժողովին մէջ անցած խօսքերու համար ասոնք գաղտնաբարութեան են . այդպիսի բան մը անկարելի է : Թէև Մատթէոս եպիսկոպոս պատմական կերպիւ բացատրութիւններ տուաւ խնդրոյն ինչ ձևեր ստած ըլլալուն վրայօք , որոյ չը հաւատարու պատճառ մը չունիմ , այսու ամենայնիւ չեմ կրնար ըմբռնել որ ասիկէ սու հետեւութիւնը կեղծէ թէ մեր բռնաբարութեան տակ լինինք , և թէ վտղը կամ դալ շարթու մեր ևս այնպիսի գիտնողի մը տակ կ'ըլլանք : Քանի որ ամրաստանութիւն մ'է եղեր , կուզէ ներքին յանցանաց համար ըլլայ , կուզէ արտաքին յանցանաց համար , հերքէ է որ եղածը զրպարտութիւն է , և երբ զրպարտութեամբ կամբաստանուի մէկը մեր մէջէն , չեմ ընդունիր թէ տեսութեան դէմ դուռնանութեան յանցանաց համար ըլլայ . վասն զի մէջերնիս այնպիսի մէկը

չկայ և գտնուած չէ մինչև հիմայ , և կը յուսամ որ Աստուած չը ցուցնէր նաև սղգային մէջ . բայց քանի որ զրպարտուեր են , ի՞նչ կրնանք ընել . մեր ընելիքն այդ զրպարտութեանն մասրել է . եթէ տանի ժամանակի մէջ չըլլար , այնչափ հոգ ընելու բան մը չէր . յանցանքին մեծը ժամանակին է : Ինչ որ է՝ Սրբազան Հայրը գոցեր ազատեր է այդ զԵրպարտութենէն . մէկ կէտ մը կը ֆայ , այն է՝ Սրբազան Հայր ազատելն ետե քիչ մը ատեն սղգային պաշտօնի վրայ մ'երեւնար ըսելը . ասի վտառէ կէտ մը կերենայ . բայց երբ հայրական է այդ պատուէրն , անոր ալ ըսելիք մը չենք կրնար ունենալ , ո՞րեքնիս ալ ըլլանք՝ մտիկ կընենք հայրական պատուէրը : Սակայն այսչափն ընողն տակից աւելին ալ կրնայ ընել և կընէ . ինչո՞ւ մեր խառնուինք . ձգենք Սրբազան հօր՝ որ եթէ պղտի կասկած մ'ալ կայ տակաւին անոց վրայ , շորհ ընէ զայն ալ ջնջել :

ՊԵԿԵԱՆ Թ . ԷՑ . — Եւստոֆեան Էֆէնտի սղգունք մը՝ ճշմարտութիւն մը հերքելու համար ուրիշ ճշմարտութիւն մը խոտտովանեցաւ որ ոչ նուազ կարևոր է , այն է Մատթէոս եպիսկոպոսի խօսածներուն ճշմարտութիւնը . անշուշտ նուրա առաջարկութիւնն ալ պիտի ընդունի : Մատթէոս եպիսկոպոս այնպիսի պատմութիւն մ'ըրաւ՝ որ մեզի նողկանք պատճառեց . այդ նողկանք պատճառը մասն էր քննադատական պարագայի մը մէջ փոխանորդ Հօր կողմէ Խառն ժողովոյ մատուցեալ և օրագրաց միջոցաւ հրատարակեալ բողոքագիրն՝ որ անպատեհութիւն մ'է . այդ հրատարակութենէն հասկցուեցաւ և մասնանիչ ցուցուեցաւ թէ մատնութիւնը՝ դուռնանութիւնն ո՞ւրակից է : Ինչ որ է , ասիկց աւելին խօսելու պատեհ ժամանակը չէ հիմա . ուստի կ'անցնիմ անմիջապէս առաջարկել որ Ժողովը շորհակալութիւն յայտնէ Ս . Պատրիարք հօր՝ մեր զԵրպարտեալ պաշտօնակցաց օգնութեան հասնելուն համար . և խնդրենք միանգամայն որ ներկայացեալ խնդրագրոյն համաձայն շորհ ընէ յանուն Ժողովոյս պէտք եղած թաղրիբը զԵրէ և վերջ ալ սոյն ցուտի պարագային :

ՉԱՅՆԵՐ . — ԱՂՈՒՍՅՈՒՆ :
ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՑ . — Նորին Սրբազնութեանն շորհակալ ենք ամենա ալ . ուստի Ժողովին պարտաւորութիւնն է շորհակալութեան քուէ տալ Սրբազանին՝ որ փութացեր է մեր զԵրպարտեալ պաշտօնակցաց օգնութեան հասնելու :

ՊԵԿԵԱՆ Թ . ԷՑ . — Իմ առաջարկութիւնս երկու մասէ կը բաղկանայ՝ որ իրարու հետ կապակցութիւն ունին . շորհակալութեան քուէին հետ միանգամայն . . .

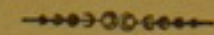
ԱՏԵՆԱՊԵՏ ԷՑ . — Ներքեցէք , երկրորդ կէտը տակաւին վիճարանութեան տակ է :

Տ . ԽՈՐԷՆ Վ . ԿԻՒՅԵԱՆ . — Պահ մը առաջ հարցուցի թէ կառավարութեան ո՞ր ատենանէն տրուած է գաղտնաբարութեան վճիռը , և շարատասխանեցիք . կը խնդրեմ որ այս զիտողութիւնս արձանագրուի :

Ատենապետ Էֆէնտին՝ Պէկեան Էֆէնտի առաջարկութեան առաջին մասը քուէի դրաւ : Ժողովը միանայն շորհակալութիւն յայտնեց Ս . Պատրիարք Հօր :

ՔՕԼՕԼԵԱՆ Ա . ԷՑ . — Առաջարկութեան երկրորդ մասին վրայ խօսք ունիմ :

Այնչափ խօսուեցաւ և մեկնուեցաւ խնդիրն՝ որ չի կարծեր թէ մէջերնուս մէկը զԵրտուի , որ չցաւի այնպիսի ընկերներէ՝ դատուելու համար , որոնցմէ ըյս կսպասուի . միթէ կը կործէ՞ք թէ միտք կամ զխառն մը կար անոնց մի գտնուիք ըսելուս մէջ . ո՞չ երբէք . հարկ ալ չկար այնչափ ճարտարութեանց՝ թաղրիբ ուղելու համար : Վիշեր էր՝ երբ Սրբազան Հայրն իմացաւ մեր պաշտօնակցաց զխառն պատահած վտանգը . մէկը չգնաց Ն . Սրբազնութեան ըսելու թէ դէմ ազատի . իւր հայրական զթողն ինչ որ պէտք էր ի դործ դրաւ . մի կարծէք թէ զրպարտութեան Վրամ մատնութեան ենթակայ են . կատիւնեղութեան ըմբռնում մը կար , Սրբ-

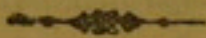
ԿՐՕՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

- 1. Խորէն Եպիսկ . Մխիթարեան Է. ԱՏՆԱԳՅՑ
- 2. Յակոբ Վարդ . Փարազեան Ա. ԱՏՆԱԳՅՑ
- 3. Աթանաս քհնյ Գարֆայեան
- 4. Արխատակէս » Գարֆայեան
- 5. Գարրիէլ Ա.գ. Բ. Զիչէրճեան
- 6. Գէորգ » » Արծրունի Բ. ԱՏՆԱԳՅՑ
- 7. Գրիգոր » » Ալիեան
- 8. Զարարիա Բ. Իզնատիոսեան
- 9. Իզնատիոս Ա.գ. Բ. Մանավեան
- 10. Խաչատուր Բ. Տ. Գարրիէլեան Բ. ԱՏՆԱԳՅՑ
- 11. Մեսրոպ » Ե. Ե. Երէցեան
- 12. Միքայէլ » Գ. Վարժապետեան
- 13. Յովհաննէս Ա.գ. Բ. Մկրեան
- 14. Պետրոս Բ. Տ. Փարազեան

ԲԱՆՏՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

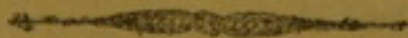
- 1. Աւետիս Էֆ. Բարսեան Է. ԱՏՆԱԳՅՑ
- 2. Էլիաս » Զայեան Բ. »
- 3. Մատթէս » Ալիքսանեան Ա. ԱՏՆԱԳՅՑ
- 4. Գէորգ » Քըլըճճեան Բ. »
- 5. Արէլ » Ալիպէնկեան
- 6. Գէորգ » Փանոսեան
- 7. Ենովք » Տէմիրճիպաշեան
- 8. Մարտիրոս » Միւհէնտիսեան
- 9. Յակոբ » Զօպանեան
- 10. Յարութիւն » Զընտըրլեան
- 11. Յարութիւն » Թիրատայեան
- 12. Նիկողոս » Ալմանեան
- 13. Ռուբէն » Գրիգորեան
- 14. Սանտիան » Պէլլիկճեան

ԳԻՆ 2 ՂՐԱԻՏ

ՄՆՓԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԿՆԻՐՈՆԱԿԱՆ ՍՆՏԱՐԿԻՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎՈՅ ՄԱԽՈՒՑ ՇԱՏԿԱՅԵԱԼ

Սր ծախուսի թ Գիւանատան Գաթրիարքարանի . և Ղալաթիոյ Ս
Լուսաւորիչ Նկերչեցւոյ բանկայը և Հայ գրադարանաւոյ քով .